

DOCTOR HONORIS CAUSA EKONOMICKEJ UNIVERZITY V BRATISLAVE

HERBERT STEPIC

27. MÁJ 2011

**Vážení členovia Vedeckej rady Ekonomickej univerzity v Bratislave,
vážení členovia Vedeckej rady Obchodnej fakulty Ekonomickej univerzity v Bratislave,
vážení hostia, účastníci dnešného slávnostného zasadnutia,
milé dámy, vážení páni,**

Ekonomická univerzita v Bratislave v minulom období udelila čestnú vedeckú hodnosť doctor honoris causa viacerým významným osobnostiam zo zahraničia.

Som rád a s potešením Vám oznamujem, že dnes túto hodnosť udeľujeme pánovi Dr. Herbertovi Stepicovi, medzinárodne uznávanej osobnosti v oblasti medzinárodného podnikania a európskeho bankovníctva a finančníctva.

Dr. Herbert Stepic je medzinárodne rešpektovaná osobnosť európskeho bankovníctva a finančníctva. Významne sa v 90. rokoch podieľal na presadzovaní ekonomických reforiem v tomto sektore a to najmä v krajinách strednej a východnej Európy. Je riadnym členom viacerých bankových a spoločenských grémii celoeurópskeho rozsahu a nositeľom mnohých medzinárodných ocenení, prestížnych cien a štátnych vyznamenaní viacerých európskych krajín. Pozoruhodná a veľmi cenná je jeho podpora študentom a učiteľom univerzít v SR. Je šíriteľom myšlienok demokracie, medzinárodného porozumenia, dôvery a nadšeným podporovateľom vedy a vzdelávania.

Udelením čestnej vedeckej hodnosti doctor honoris causa vyjadruje Ekonomická univerzita v Bratislave úctu k celkovej činnosti a práci Dr. Herberta Stepica, k jeho osobným vlastnostiam, ako aj k rozvoju spolupráce medzi Ekonomickou univerzitou v Bratislave a bankovým sektorom, osobitne Raiffeisen Zentralbank Österreich v zastúpení Tatra bankou.

Bratislava 27. mája 2011

Dr. h. c. prof. Ing. Rudolf Sivák, PhD.
rektor Ekonomickej univerzity v Bratislave

**Dear members of the Scientific Council of the University of Economics in Bratislava,
dear members of the Scientific Council of the Faculty of Commerce of the University of Economics
in Bratislava, distinguished guests, participants of today's ceremonial meeting,
ladies and gentlemen.**

In the past the University of Economics in Bratislava awarded honorary scientific degree Doctor Honoris Causa to several distinguished personalities from abroad.

I am glad and pleased to announce that today this degree is being awarded to Dr. Herbert Stepic, an internationally recognized personality in the field of international business and European banking and finance.

Dr. Herbert Stepic is an internationally respected personality of the European banking and finance. In the 90-ties of 20th century he significantly contributed to the promotion of economic reforms in this sector, particularly in Central and Eastern European countries. He is a full member of several boards with the Trans-European impact in the banking sector and social sphere and was awarded many international and prestigious awards as well as state awards of several European countries. His support of students and academics of universities in Slovakia is also remarkable and very valuable. He spreads the ideas of democracy, international understanding and trust. Dr. Stepic is also an enthusiastic supporter of science and education.

By granting him the honorary degree Doctor Honoris Causa the University of Economics in Bratislava wishes to express the respect to overall activities and work of Dr. Herbert Stepic, his personal qualities, as well as his contribution to the development of the cooperation between the University of Economics in Bratislava and the banking sector, especially Raiffeisen Zentralbank Österreich represented by Tatra Bank.

Bratislava, 27th May 2011

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'R. Sivák', is centered on a light blue rectangular background.

Rector of the University of Economics in Bratislava
Dr. h. c. Prof. Rudolf Sivák, PhD.

LAUDÁCIO

Vaša Magnificencia rektor Ekonomickej univerzity v Bratislave Dr. h. c. prof. Ing. Rudolf Sivák, PhD., vážený pán Dr. Herbet Stepic, Vaše Magnificencie, Vaše Spektability, Vaše Honorability, vážené dámy, vážení páni, vážené slávnostné zhromaždenie,

Udeľovanie čestnej vedeckej hodnosti doctor honoris causa patrí medzi najvýznamnejšie akademické slávnosti, ktoré sa uskutočňujú na každej univerzite. Dnes všetci prežívame na našej alma mater práve takúto situáciu a chvíľu. Je mi veľkou ctou predstaviť Vám na dnešnom slávnostnom rozšírenom zasadnutí Vedeckej rady Ekonomickej univerzity v Bratislave a Vedeckej rady Obchodnej fakulty EU pána Dr. Stepica, ktorému Ekonomická univerzita v Bratislave udeľuje čestnú vedeckú hodnosť doctor honoris causa Ekonomickej univerzity v Bratislave.

Pán doktor Herbert Stepic sa narodil 31. decembra 1946 vo Viedni. Po ukončení štúdia ekonómie na Viedenskej Ekonomickej univerzite a doktorátu v roku 1972 nastúpil do banky Genossenschaftliche Zentralbank AG (GZB), kde bol poverený vybudovaním odboru zahraničného odboru a medzinárodnej spolupráce. Od tohto obdobia až doteraz je celá profesionálna kariéra pána Stepica spojená s finančníctvom, obchodom a medzinárodným bankovníctvom: V roku 1977 sa stal riaditeľom F. J. Elsner und Co., ktorá je dcérskou spoločnosťou GZB zameranou na obchod medzi západom a východom, v roku 1987 členom predstavenstva banky Raiffeisen Zentralbank Österreich AG (RZB) a v roku 1995 bol zvolený do funkcie podpredsedu predstavenstva RZB. V roku 2001 sa pán Stepic stal generálnym riaditeľom banky Raiffeisen International Bank-Holding AG (Raiffeisen International), ktorá bola založená za účelom „zastrešenia“ expandujúcich východoeurópskych finančných aktivít. V roku 2001 bol vymenovaný do funkcie generálneho riaditeľa banky Raiffeisen Bank International AG (RBI), ktorá bola nástupníckou spoločnosťou po zlúčení prevádzkových aktív RZB a Raiffeisen International.

Pán Stepic je mozgovým trustom, ktorý stojí za internacionalizáciou Skupiny RZB. Ako vedúci Oddelenia korešpondenčného bankovníctva zriadil niekoľko tisíc bankových vzťahov na celom svete. Bol aj hnacou silou za rýchlou expanziou Raiffeisen do CEE. Svoje ambície a úsilie venoval vzniku nových dcérskych spoločností a rôznych podporných inštitúcií. Takéto smerovanie banky sa stalo kontinuálnou súčasťou jej rozvojovej stratégie aj na Slovensku a nesporne pomohlo naplniť bilaterálne ambície obidvoch partnerov. RBI sa prostredníctvom dnes už svojej celosvetovej siete stala „transformačným sprostredkovateľom“ umožňujúcim stály presun zahraničného kapitálu a know-how do celého regiónu SVE, najmä na Slovensko, podporujúcim obchodnú expanziu našich firiem a podnikov. Dr. Stepic často zdôrazňoval, že geografickú blízkosť Rakúska so Slovenskom, Českom a Maďarskom chápe ako významnú komparatívnu výhodu. Z týchto dôvodov vstúpila banka

LAUDATIO

Your Magnificence, Rector of the University of Economics in Bratislava, Dr. h. c. Prof. Rudolf Sivák, PhD., dear Dr. Herbert Stepic, Your Magnificences, your Spektabilities, your Honorabilities, ladies and gentlemen, distinguished assembly.

The granting of the honorary degree Doctor Honoris Causa belongs to the most important academic ceremonies taking place at each university. Today at our alma mater we are all experiencing such an event and such a moment. I'm honored to introduce to you Dr. H. Stepic, who will be, at today's ceremonial extended meeting of the Scientific Council of the University of Economics in Bratislava and of the Scientific Council of the Faculty of Commerce, awarded the honorary degree Doctor Honoris Causa of the University of Economics in Bratislava.

Doctor Herbert Stepic was born on 31 December 1946 in Vienna. After finishing his studies of economy at the Vienna University of Economics and Business Administration and completing his doctoral degree in 1972, he soon entered Genossenschaftliche Zentralbank AG (GZB) to build up the Foreign-Trade Promotion Department. Since then, the entire professional career of Mr. Stepic has been related to finance, trading, and international banking: In 1977, he became Managing Director of F. J. Elsner und Co., a GZB subsidiary specializing in East-West trade, a member of the Board of Management of Raiffeisen Zentralbank Österreich AG (RZB) in 1987, and was appointed Vice Chairman of the RZB Board of Management in 1995. In 2001, Mr. Stepic became the CEO of Raiffeisen International Bank-Holding AG (Raiffeisen International) that was established to bundle the expanding Eastern European financial activities. In 2010, he was appointed CEO of Raiffeisen Bank International AG (RBI), a surviving company from the merger of RZB's operating assets and Raiffeisen International.

Mr. Stepic is the mastermind behind the internationalisation of RZB Group. As the Head of the Correspondence Banking Department, he established some thousand banking relations around the whole world. He was also the driving force behind Raiffeisen's rapid expansion into CEE. He devoted his ambitions and efforts to the establishment of new subsidiary corporations and various supporting institutions. This direction of the bank has become a continuous part of its development strategy also in Slovakia and has undoubtedly helped to fulfil the mutual ambitions of both partners. With its global network, RBI has developed over the years into a "transformation agent" enabling continuous transfer of foreign capital and know-how to the entire CEE region, notably to Slovakia, supporting business expansion of our firms and businesses. Dr. Stepic has often emphasized that the close geographical connection between Austria and Slovakia, the Czech Republic, and Hungary is an important comparative advantage. For this reason, Raiffeisen entered Slovakia already in 1991, as one of the first foreign investors, by establishing a new greenfield banking institution – Tatra banka, a. s., (Tatra banka) – whose name has indirect connection to the pre-war tradition of the bank having that name.

Raiffeisen na Slovensko už v roku 1991 ako jeden z prvých zahraničných investorov, kde založila „na zelenej lúke“ novú bankovú inštitúciu – Tatra banka, a. s., (Tatra banka) – názov ktorej nepriamo nadväzoval na predvojnové tradície rovnomennej banky. Dr. Stepic osobne prispel k rozvoju banky ako predseda dozornej rady Tatrabanky, a. s., podporil transformačný proces slovenskej ekonomiky, zvýšil jej medzinárodnú dôveryhodnosť a pomohol rozvinúť na území Slovenskej republiky viaceré významné investičné projekty. Počas predchádzajúcich rokov bola RBI mnohokrát oficiálne vyhlásená za najlepšiu bankovú inštitúciu v strednej a východnej Európe a získala celý rad prestížnych ocenení doma a aj v zahraničí. Bol to práve pán Stepic, ktorý vedel na medzinárodnom fóre presvedčiť zahraničných investorov a manažérov medzinárodného obchodu o možnostiach, ktoré pre medzinárodné podnikanie ponúka slovenská ekonomika.

Dnes nikto nepopiera, že miera osobnej ingerencie pána Stepica na úspešnej realizácii projektov vstupu RZB v krajinách východnej Európy aj v období, kedy ešte zápasili s negatívnymi dopadmi postkomunistickej éry, s rozpadom hospodárstva a z toho vyplývajúcim finančnými ťažkosťami, obmedzenou konvertibilitou i komplikovaným politickým vývojom, bola vysoká. Často konal ako priekopník s dlhodobou víziou aj v čase nejasného politického a hospodárskeho vývoja, pretože udržiaval operácie v rámci SVE aj počas krízy, kedy sa iné banky stiahli. Čas však ukázal, že jeho vtedy spochybňované vízie a odborné názory našli v tomto teritóriu svoje pozitívne uplatnenie. V čase vrcholiacej krízy inicioval p. Stepic tzv. „Viedenskú iniciatívu“, ktorá poskytovala rámec pre koordináciu krízového manažmentu medzinárodných bánk operujúcich v rámci SVE, nadnárodných inštitúcií (EBOR, MMF, EIB, Svetová banka), európskych inštitúcií (EK, ECB) a miestnych vlád. Viedenská iniciatíva bola jedným z kľúčových faktorov úspechu v boji proti kríze v SVE, pretože nenastal žiaden hromadný odchod medzinárodných bánk z trhu.

Preto sa pán Stepic zaslúžene stal nositeľom významných národných a medzinárodných ocenení a prestížnych cien. Spomedzi nich je nevyhnuté vyzdvihnúť jeho menovanie za Európskeho manažéra roka 2007, Európskeho bankára roka 2006, WU-Manažéra roka 2005, ktorý titul mu udelila Viedenská Ekonomická univerzita (WU), Manažéra roka 2005 udelený časopisom „Trend“, ktorý je vedúcim odborným časopisom uverejňujúcim spoločensko-politické a ekonomické články, či prepožičanie viacerých štátnych vyznamenaní. Je nositeľom „Rádu oficierskeho kríža za zásluhy Maďarskej republiky“ (1999 – prezident F. Madl), „Veľkého čestného strieborného rádu za zásluhy o Rakúsku republiku“ (2001 – kancelár W. Schüssel), ruského štátneho vyznamenanania „Za priateľstvo medzi národmi“ (2003 – prezident V. Putin), bulharského štátneho „Rádu Madarových jazdcov“ (prezident G. Purvanov), „Strieborného kríža za vynikajúce služby pre spolkovú krajinu Dolné Rakúsko“ (2004 – Guvernér E. Pröll), čestnej medaily Ukrajiny „Za zásluhy“ (2004 – prezident L. Kučma), „Čestného kríža za zásluhy pre Poľskú republiku“ (2006 – prezident L. Kaczyński), „Rádu veľkého tirolského orla“ za vynikajúce služby pre spolkovú krajinu Tirolsko (2007 – Guvernér H. v. Staa), „Strieborného znaku Horného Rakúska“ (2007 – prezident A. Ortner), ako aj albánskeho „Rádu za zásluhy v oblasti priemyslu a obchodu Albánskej republiky“ za jeho pomoc národnému priemyslu a obchodu (2009 – prezident B. Topi). Nemožno nespomenúť aj jeho ďalšie ocenenia: „Zlatá medaila za zásluhy pre kraj Viedeň“

Dr. Stepic has personally contributed to the development of the bank as the Chairman of the Supervisory Board of Tatra banka, a. s., has supported the transformation process of the Slovak economy, improved its international credibility, and assisted in the implementation of several significant investment projects on the territory of the Slovak Republic. RBI has been officially proclaimed the best banking institution in Central and Eastern Europe innumerable times during the past years and has received many prestigious awards, both on local and international basis. It was Mr. Stepic who succeeded to persuade foreign investors and executives in the international business world about the possibilities offered by the Slovak economy to international enterprises.

Today, nobody can deny the personal influence of Mr. Stepic in successful performance of the projects connected with introduction of RZB into the countries of the Eastern European region even in the period of their struggle with negative effects of the post-Communist era, decline of economy and the resulting financial problems, the limited convertibility, and the complicated political development, was really significant. He acted as a true pioneer with a long term vision also through the times of unclear political and economic developments, by maintaining the CEE operations throughout the crisis, when the other banks retreated. Time has proved that his then questioned visions and professional opinions have resulted in more than a positive response. In the height of the crisis, Mr. Stepic initiated the so called "Vienna Initiative" that provided a framework for coordinating the crisis management of international banks active in CEE, the supranational institutions (EBRD, IMF, EIB, World Bank), the European institutions (EC, ECB), and the local governments. The Vienna Initiative was one of the key success factors in fighting the crisis in CEE, as no large-scale withdrawals of international banks occurred.

Therefore, Mr. Stepic has been rightly granted many reputable national and international awards and prestigious prizes. It is necessary to mention his election as the European Manager of the Year 2007, European Banker of the Year 2006, WU-Manager of the Year 2005, the title awarded by the Vienna University of Economics (WU), Manager of the Year 2005 awarded by "Trend", the leading business magazine publishing socio-political & economic articles, and several other governmental awards. He is a holder of the "Officer's Cross of the Order of Merit of the Republic of Hungary" (2000 by President F. Madl), the "Grand Decoration of Honour in Silver for Services to the Republic of Austria" (2001 by Chancellor W. Schüssel), the Russian governmental medal "For Friendship between Nations" (2003 by President V. Putin), the Bulgarian governmental "Order of the Madara Horseman" (by President G. Purvanov), the "Silver Commander's Cross of the Order of Merit for Distinguished Service for the Federal Province of Lower Austria" (2004 by Governor E. Pröll), the honorary medal of the Republic of Ukraine "For Merits" (2004 by President L. Kuchma), the "Commander's Cross of the Order of Merit by the Republic of Poland" (2006 by President L. Kaczynski), the "Grosser Tiroler Adler-Orden" for distinguished service for the Federal province of Tirol (2007 by Governor H. v. Staa), the "Silbernes Ehrenzeichen des Landes Oberösterreich" (2007 by President A. Ortner), and the "Order for Industrial and Commercial Merit by the Republic of Albania" for his aid provided to the national industry and trade (2009 by President B. Topi). On top of that, he has been awarded several other prizes: the "Gold

udelená primátorom Viedne (1999 – guvernér M. Häupl), „Najúspešnejší podnikateľ“ udelené Ruskou akadémiou pre podnikanie a obchod, Moskva (2002), ako aj „Zlatá medaila SOPK“ udelená Slovenskou obchodnou a priemyselnou komorou (2004 – prezident P. Mihók).

Pozoruhodná je rozsiahla podpora, ktorú pán Stepic poskytuje slovenským univerzitám, ich študentom a učiteľom. Ako podpredseda dozornej rady Tatra banky a vedúci predstaviteľ materskej spoločnosti podporuje nadaných a sociálne slabých študentov, individuálnych vedeckých a výskumných programov, ale aj Nadáciu OF „Merkúr“. Aktívne participoval aj na príprave projektu dlhodobej spolupráce medzi Tatra bankou a Ekonomickou univerzitou v Bratislave. Tá vyústila do podpísania dohody o spolupráci a do projektu na podporu stretnutí študentov univerzity s najvýznamnejšími odborníkmi v oblasti svetovej ekonomiky a podnikania. Jedným z vyvrcholení projektu EUBA: Virtual Scientific Laboratories a Nadácie TTB sú aj osobné návštevy a prednášky viacerých nositeľov Nobelovej ceny za ekonómiu, ktorí vystúpili na Ekonomickej univerzite v Bratislave.

Počas svojho takmer 40 ročného pôsobenia v európskom bankovníctve a finančníctve Dr. Stepic mnohokrát dokázal, že svoje dlhoročné skúsenosti vie efektívne premietnuť aj do rozvoja odborných i vedeckých poznatkov. Jeho profesionálne názory a osobné skúsenosti sú uznávané bez výnimky v celej Európe. Možno povedať, že jeho vlastná ingerencia na transformácii a rozvoji stredoeurópskeho finančného prostredia v strednej Európe je nespochybniteľná.

Dr. Stepic sa však v európskom ekonomickom priestore prezentuje po dlhé obdobie nielen ako uznávaný bankár. Okrem podpory vzdelávania a kultúry vo všetkých krajinách, v ktorých banka expandovala, vytvoril vlastnú nadáciu: „Herbert Stepic CEE Charity“. Prostredníctvom nej vyvíja úsilie na získanie ďalších zdrojov, ktoré by umožnili znížiť chudobu detí, mládeže a mladých žien a poskytnúť väčšie možnosti na ich vzdelávanie. Zároveň sa snaží združovať prostriedky aj z iných zdrojov, aby efekty ktoré činnosť nadácie prináša, boli čo najväčšie. Prvý projekt sa otvoril koncom roku 2007 na západnej Ukrajine. Potvrďuje, že p. Stepic je schopný nielen úspešne vytvárať ekonomické hodnoty, ale súbežne ich prostredníctvom pomáhať tam, kde je to najviac potrebné. Aj týmto spôsobom osobne prispieva k šíreniu humanizmu a odstraňovaniu chudoby.

V medzinárodnom kontexte sú taktiež významné vedecké a edukačné aktivity Herberta Stepica. Je spoluautorom jednej monografie a učebnice „Handbook of Export Finance“ (Ueberreuter Wien 1995, 466 s.), v ktorej viedol autorský kolektív. Táto učebnica po dlhé roky patrila k najprestížnejším študijným pomôckam na WU vo Viedni. Je autorom stoviek rôznych odborných článkov, úvah a vystúpení na významných konferenciách. Po niekoľko rokov prednášal na Ekonomickej univerzite vo Viedni (WU). Aj na EUBA spolu s I. Šramkom – guvernérom NBS, zorganizoval pri príležitosti 70. výročia jej vzniku „workshop“ k dôsledkom finančnej krízy rizík z nej vyplývajúcich pre transformáciu krajín strednej a východnej Európy (SVE). Je pravidelne partnerom európskych prezidentov a predsedov vlád pri prípravách a realizácii transformačných projektov a nových národných ekonomických a finančných systémov. Spomenúť možno jeho diskusie s prezidentmi a predsedami vlád V. A. Juščenkou, F. Madlom, L. Kučmom, G. Parvanonovom, M. Azarovom, A. Lukašenkom, G. Bajnaiom, J. Kosorom,

Medal for Meritorious Service to the Province of Vienna" awarded by Mayor of Vienna (1999 by Mayor M. Häupl), the "Business Olympus Award" by the Russian Academy for Business and Trade, Moscow (2002), and the "Golden Medal" awarded by the Slovak Chamber of Commerce and Industry (2004 by President P. Mihók).

Mr. Stepic provided also remarkable support to the Slovak universities, their students and lecturers. As Deputy Chairman of the Supervisory Board of Tatra banka and the leading representative of the parent company, he supports talented students and students with socially lower background, the individual scientific and research programmes, and the Nadácia OF "Mercury" foundation. He has also actively participated in the preparation of a project of long-term cooperation between Tatra banka and the University of Economics in Bratislava. This effort resulted in conclusion of a cooperation agreement and a project that supports meetings of university students with global economics and business experts. Visits and lectures of several Nobel prize laureates in Economic Sciences given at our University, as well as the Virtual Scientific Laboratories and the TB Foundation are some of the significant outcomes of the EUBA project.

During his work in the European banking and finance for almost 40 years, Dr. Stepic has proved many times that he can effectively exploit his long-term experience also in development of the scientific knowledge. His expert opinion and personal experience are recognized and respected in the entire European region. Consequently, his influence on the transformation and the development of the financial services industry in Central Europe is unprecedented.

However, Dr. Stepic has been active in the European economics for a long period not only as a renowned banker. Apart from supporting the education and culture in all countries where the bank has expanded, he has established his own "H. Stepic CEE Charity". Through the charity, he attempts to raise funds to fight the poverty of children, young people, and young women and to provide more opportunities for their education. At the same time, he tries to concentrate funds from other resources to maximise the effects of charity activities. The first project was launched in Western Ukraine in the end of 2007. It proves that Mr. Stepic is capable not only to successfully create the economic values but also to use them to help those in need, which is yet another way of his personal contribution to propagation of humanism and reduction of poverty.

The scientific and educational activities of Herbert Stepic in international context are also significant. He is a co-author of one monograph and the "Handbook of Export Finance" (Ueberreuter Wien 1995, p. 466) where he was leading the group of authors. The handbook belonged for a long time to the most prestigious textbooks at the WU in Vienna. He is the author of hundreds of various scientific articles, essays, and speeches at renowned conferences. He was giving lectures at the WU for several years. Together with I. Šramko, Governor of the National Bank of Slovakia, he organised a "workshop" at the EUBA on the effects of financial crisis and the resulting risks for transformation of the countries of Central and Eastern Europe (CEE) on the occasion of the 70th anniversary of the University. He regularly serves as a partner of European Presidents and Prime Ministers in preparation and

C. Popescu-Tariceanom, V. Kostunicom, I. Radičovou, S. Sakskoburggotskim a niektorými ďalšími významnými európskymi politikmi. Mnohokrát na významných fórach poukázal na to, že vzdelávacie inštitúcie a systém, v ktorom pôsobia, chápe ako základné východisko úspešnej transformácie nielen slovenskej ekonomiky, prostredníctvom dobudovania jej poznatkového smerovania, ale aj ako fundamentálny predpoklad rýchleho „návratu“ a emancipácie krajín SVE medzi rozvinuté trhové ekonomiky, aj ako celoeurópsky prínos pre úspešné naplnenie Lisabonskej agendy.

Záverom sa možno len stotožniť s názorom W. Rothensteinera, generálneho riaditeľa RZB a predsedu dozornej rady RBI, ktorý vyslovil pri príležitosti 60. narodenín Herberta Stepica: „Bez priekopníckeho ducha Herberta Stepica by sa banka Raiffeisenbank nemohla stať tým, čím je dnes: vedúcou bankovou skupinou v strednej a východnej Európe a uznávanou značkou v medzinárodnom finančnom svete. Sme hrdí aj na to, že Herbert Stepic je v bankárskom svete prezývaný aj ako „pán Východná Európa“. Svojím celoživotným dielom, ktoré je tak rôznorodé, ale zároveň aj tak medzinárodne vyzdvihované a cenené, sa pán Stepic stal osobným symbolom toho, že aj medzinárodne úspešný bankár môže šíriť myšlienky demokracie, medzinárodného porozumenia a potreby urýchleného rozvoja vedy a vzdelávania bez ohľadu na národnostné, náboženské alebo etnické rozdiely. Jeho doterajšia profesionálna činnosť i súkromné aktivity, či celý rad ocenení jeho celoživotného diela sú toho priamym dôkazom.

Všetky uvedené skutočnosti sú jednoznačným dokladom mimoriadneho a medzinárodne uznávaného postavenia pána Stepica. Jeho vysoká profesionalita podložená rozsiahlymi teoretickými i praktickými medzinárodnými skúsenosťami jednoznačne potvrdzuje, že patrí k popredným všeobecne uznávaným osobnostiam ako v zahraničí tak aj na Slovensku. Na jednej strane stojí jeho vysoká osobná prestíž i odborné renomé, na strane druhej jeho už každodenným životom potvrdený záujem podporovať rozvoj slovenskej ekonomiky, ako aj našich vysokých škôl a univerzít.

Vedecká rada Obchodnej fakulty Ekonomickej univerzity v Bratislave konštatujúc, že pán Dr. Herbert Stepic, ako medzinárodne uznávaná osobnosť v oblasti medzinárodného podnikania a bankovníctva, vynikajúca osobnosť Rakúska, osobné výsledky ktorej majú rozsiahly medzinárodný ohlas i spoločenskú reputáciu, spĺňa všetky kritériá na udelenie vedeckej hodnosti „Doctor honoris causa“ (Dr. h. c.) tento návrh dňa 11. februára 2010 schválila. Vedecká rada Ekonomickej univerzity sa tomuto návrhu venovala na svojom zasadnutí dňa 26. januára 2011 a po vedeckej rozprave ho taktiež schválila a odporučila rektorovi Ekonomickej univerzity udeliť pánovi Herbertovi Stepicovi čestnú vedeckú hodnosť

DOCTOR HONORIS CAUSA

performance of transformation projects and new national economic and financial systems. We may also mention his discussions with Presidents and Prime Ministers V.A. Yushchenko, F. Madl, L. Kuchma, G. Parvanov, M. Azarov, A. Lukaschenko, G. Bajnai, J. Kosor, C. Popescu-Tariceanu, V. Kostunica, I. Radičová, S. Saksoburggotski, and some other renowned European politicians. At important forums, he often emphasized that the educational institutions and the systems in which they operate represent the basis for successful transformation of not only the Slovak economy, but also the basic condition for quick "return" and emancipation of the CEE countries to the group of developed market economies by means of developed know-how direction, as well as the contribution for the whole of Europe in successful implementation of the Lisbon Strategy.

Last but not least, we may only agree with the opinion of W. Rothensteiner, CEO of RZB and Chairman of the Supervisory Board of RBI, that was expressed on the occasion of the 60th birthday of Herbert Stepic: "Without the pioneering spirit of Herbert Stepic, Raiffeisen would not have become what it is today: a leading banking group in Central and Eastern Europe and an acknowledged brand in the international financial world. We are proud that Herbert Stepic is known as "Mr. Eastern Europe" in the banking world. With his lifetime work, so varied but internationally recognised and valued at the same time, Mr. Stepic has become a personal symbol of the fact that even an internationally successful banker can spread the ideas of democracy, international understanding, and needs for expedient development of science and education regardless the national, religious or ethnic differences. This is clearly documented by his professional and private activities up to this day, and by the numerous awards for his lifetime work.

All that is mentioned above clearly proves the outstanding and internationally recognised status of Mr. Stepic. His highly professional approach supported by his extensive theoretical and practical international experience confirms that he belongs to the leading and generally recognised personalities both abroad and in Slovakia. The notable personal prestige and professional reputation of Mr. Stepic is combined with his interest in supporting the development of the Slovak economy and our colleges and universities, which is clearly evidenced by his lifetime contributions.

The Board of Professors of the Faculty of Commerce of the University of Economics in Bratislava, declaring that Dr. Herbert Stepic is an internationally acknowledged personality in the field of international business and banking, an outstanding personality of Austria whose achievements enjoy broad international acceptance and public reputation, and therefore he meets all criteria for being awarded the degree of "Doctor honoris causa" (Dr. h. c.), approved that proposal on 11 February, 2010. The Board of Professors of the Faculty of Commerce of the University of Economics in Bratislava discussed the proposal in the meeting held on 26 January, 2011, approved the proposal after discussion, and recommended to the Rector of the University of Economics to award the honorary degree to Mr. Herbert Stepic

DOCTOR HONORIS CAUSA

STREDNÁ A VÝCHODNÁ EURÓPA PO KRÍZE V GLOBÁLNO M KONTEXTE

DR. HERBERT STEPIC

ÚVOD

Od roku 1990 prešlo Slovensko a región Strednej a Východnej Európy (CEE¹) ako celok jedinečným procesom dobiehania. Tento proces sa spomalil koncom roka 2008, kedy bolo Slovensko a CEE náhle zasiahnuté celosvetovou hospodárskou a finančnou krízou, ktorú by bolo možné nazvať aj „Veľkou recesiou“. V skutočnosti dostal región CEE najväčší úder spomedzi novovznikajúcich trhov v roku 2009, pričom reálny produkt (HDP) v roku 2009 poklesol o 5,7 %. Na rozdiel od toho sa novovznikajúcej Ázii podarilo expandovať o 6,9 %, nárast na Strednom Východe a v severnej Afrike bol vo výške 2 % a Latinskú Ameriku zasiahla len mierna recesia, pričom jej reálny HDP klesol o cca 1,7 %.

CEE dostalo tvrdý úder, pretože súbežne poklesol aj prílev čistého súkromného kapitálu z cca 10 % HDP v rokoch 2007 a 2008, a skoro na nulu v roku 2009. Takýto prudký pokles má samozrejme vážne makroekonomické dôsledky – hoci je potrebné poukázať na to, že katastrofické scenáre destabilizácie prítokov veľkého kapitálu sa v CEE nenaplnili. V prípade Slovenska v roku 2009 klesol reálny HDP o 4,8 %, čo je viac ako v samotnej Eurozóne (-4 %). Toto bolo odrazom slovenskej priemyselnej výroby a vývozu. Avšak silný a viac-menej jednotný prudký pokles reálneho HDP v kontexte globálnej krízy – s výnimkou Poľska a Albánska, pretože obe ekonomiky v roku 2009 v skutočnosti vzrástli – skrýva v sebe niektoré veľmi špecifické rozdiely.

Po dvadsiatich rokoch prechodu na uznávanú a medzinárodne rešpektovanú trhovou ekonomiku (čo dokazuje ich členstvo v OECD² alebo EMU³ a v niektorých prípadoch, ako je Slovensko, aj zaradenie do skupiny rozvinutých ekonomík MMF⁴) bola teda Stredná Európa (CE) tvrdo zasiahnutá globálnou ekonomickou krízou, čo je odrazom skutočnosti, že Slovensko a iné krajiny Strednej Európy patria medzi najpriemyselnejšie a medzinárodne integrované ekonomiky v Európe. Hoci to možno nie je na prvý pohľad zrejmé, musíme konštatovať, že: v CE nastal dramatický pokles výroby preto, lebo tento región bol v minulosti taký úspešný. Pozrime sa len na prudký pokleso HDP Nemecka v roku 2009 (-4,7 %), pričom je zrejmé, ako veľmi utrpeli vysoko integrované a vnútorne prepojené ekonomiky pri globálnom páde.

Juhovýchodná Európa (SEE) bola zasiahnutá tvrdsie ako CE, pretože nie všetky krajiny SEE realizovali rovnako rozsiahly prechod na uznávané a silno industrializované trhové ekonomiky ako krajiny CE. Niektoré krajiny SEE zažili boom, ktorý bol viac založený na úveroch a domácom dopyte podporenom najnovším globálnym finančným cyklom. Rizikové prémie z kapitálových tokov na novovznikajúce trhy klesli na ultranízkú úroveň – konkrétne pre mnohé krajiny CEE a najmä tie, ktoré vstúpili do EÚ – pokiaľ globálne finančné trhy nezačali znovu oceňovať riziká v rokoch 2008 a 2009.

Väčšina krajín Spoločenstva nezávislých štátov (CIS) bola tiež tvrdo postihnutá globálnou krízou; platí to najmä pre Rusko (-7,9 % reálny HDP v roku 2009). Tento región je do veľkej miery závislý na trendoch globálnych cien

¹ CEE je súhrnný celok troch veľkých subregiónov CE (Poľsko, Česká republika, Slovensko, Slovinsko, Maďarsko), SEE (Chorvátsko, Bulharsko, Rumunsko, Albánsko, Srbsko, Bosna a Hercegovina) a CIS (Rusko, Ukrajina, Bielorusko).

² Organizácia pre hospodársku spoluprácu a obchodný rozvoj

³ Európska menová únia

⁴ Medzinárodný peňažný fond

CEE AFTER THE CRISIS IN A GLOBAL CONTEXT

BY DR. HERBERT STEPIC

INTRODUCTION

Since 1990, Slovakia and the region of Central and Eastern Europe (CEE ¹) as a whole experienced a unique catching-up process. That process was halted late in 2008, when Slovakia and CEE were suddenly hit by the global economic and financial crisis, which could be well called a "Great Recession". In fact, CEE took the strongest hit among Emerging Markets in 2009, with its 2009 real GDP dropping by 5.7 %. In contrast, Emerging Asia managed to expand by 6.9 %, Middle East and North Africa grew by 2 %, and Latin America experienced only a moderate recession, with its real GDP declining 1.7 %.

CEE was hit hard as net private capital inflows contracted from around 10 % of GDP in 2007 and 2008 to close to zero in 2009. Obviously, such a steep decline has serious macroeconomic implications – although it is worth pointing out that the worst case scenarios of destabilizing large-scale capital outflows have been avoided in CEE. In the case of Slovakia, real GDP decreased by 4.8 % in 2009, even stronger than in the Eurozone (-4 %), reflecting a collapse in Slovakia's industrial production and exports. However, CEE's strong and more or less uniform strong drop in real GDP in the context of the global crisis – with the exception of Poland and Albania, both of whose economies actually grew in 2009 – masks some very specific differences.

After twenty years of transition into well recognised market economies (as evidenced by their membership in the OECD² or EMU³ and, in certain cases like Slovakia, inclusion in IMF's⁴ set of advanced economies) Central Europe (CE) was hit hard by the global economic crisis, reflecting the fact that Slovakia and the other CE countries are among the most industrialised and internationally integrated economies in Europe. Although it may not be intuitive at first glance, one must say: the dramatic output declines in CE took place because the region was so successful in the past. Just have a look at the steep drop in Germany's GDP in 2009 (-4.7 %) in order to see how much highly integrated economies suffered in the global downturn.

Southeastern Europe (SEE) has been hit harder than CE, as not all SEE countries have experienced the same broad transition into well recognised and strongly industrialised market economies like those in CE. Some SEE countries followed a more credit-fuelled and domestic demand driven boom that was supported by the most recent global financial cycle. Risk premiums on capital flows to Emerging Markets declined to ultra low levels – in particular for a lot of CEE countries and especially for those that entered the EU – until global financial markets began repricing risks in 2008 and 2009.

Most countries in the Commonwealth of Independent States (CIS) were also hit hard in the global crisis; this is especially true for Russia (-7.9 % real GDP in 2009). The region is heavily dependent on global price trends in energy and other raw materials. While CE was hit by the massive decline in industrial production in advanced economies, the CIS region was hit hard by the accompanying collapse of demand for energy, iron ore and steel.

¹ CEE as overall aggregate of the three major subregions CE (Poland, Czech Republic, Slovakia, Slovenia, Hungary), SEE (Croatia, Bulgaria, Romania, Albania, Serbia, Bosnia and Herzegovina) and CIS (Russia, Ukraine, Belarus).

² Organisation for Economic Co-operation and Commercial Development

³ European Monetary Union

⁴ International Monetary Fund

energie a iných surovín. Zatiaľ čo CE bolo zasiahnuté masívnym prepadom priemyselnej výroby v rozvinutých ekonomikách, región CIS bol tvrdo zasiahnutý sprievodným kolapsom dopytu po energii, železnej rude a oceli. Okrem toho, súkromný sektor v niektorých krajinách CIS sa stal silne závislý od financovania medzinárodných kapitálových trhov v rokoch pred krízou. Napriek niektorým varovným signálom prehrievania v niektorých krajinách CEE v dôsledku rýchleho vzrastu finančnej intermediácie a externých výpožičiek, systémové riziká z tejto expanzie sa začali objavovať až po externom šoku z globálnej ekonomickej a finančnej krízy v rokoch 2008 a 2009. Inak by bolo bývalo možné aj „mäkšie pristátie“.

SMEROVANIE DOPREDU

Pretože v súčasnosti sa CEE spamätáva pomerne dobre, je čas veci otočiť. Skúsenosti veľkých subregiónov v CEE (t. j. CE, SEE a CIS) v kontexte globálnej krízy ukazujú, prečo tento región ako celok vo svojej diverzite ostal aj naďalej atraktívny pri smerovaní dopredu. Toto platí najmä v kontexte portfólia, t. j. pre oddaných investorov, ktorí sú aktívni vo všetkých krajinách CEE.

CE je vysoko konkurenčným a industrializovaným regiónom, ktorý sa približuje ekonomickým štruktúram kľúčových európskych krajín. Slovensko a jeho regionálni partneri sa nachádzajú na dobrom mieste, aby mohli profitovať z nadchádzajúceho globálneho investičného cyklu poháňaného novovznikajúcimi trhmi. Tomuto investičnému cyklu budú slúžiť ekonomiky produkujúce príslušné investičné tovary. Okrem toho môže región CE profitovať z predpokladaného boomu domáceho dopytu v novovznikajúcich trhoch, ktorý bude podporený aj industrializovanými ekonomikami produkujúcimi vysoko kvalitný trvanlivý spotrebiteľský tovar. Vozidlá Porsche, Volkswagen a tenké obrazovky, ktoré sa vyrábajú na Slovensku, dobre slúžia takémuto dopytu.

Región CIS pravdepodobne zostane viac regiónom novovznikajúceho trhu, ktorý by mohol profitovať z „boomu“ v oblasti globálnych cien komodít, vyplývajúci z nedostatku, ktorý sa očakáva v nasledujúcom esafročí(iach). Takéto prostredie poskytuje tomuto regiónu aj možnosť posilniť svoju priemyselnú bázu a dobudovať v rámci spoločnosti aj strednú triedu.

SEE ešte stále zaostáva za CE v oblasti životnej úrovne, priemyselných štruktúr a kvality svojej medzinárodnej ekonomickej integrácie. Toto však znamená aj skutočnosť, že tieto krajiny ešte plne nevyužili niektoré generátory rýchleho rastu (napr. plné využitie európskej integrácie, zlepšenie infraštruktúry a úrovni riadenia), ktoré sa realizovali v CE za posledných 10 – 15 rokov.

ZÁLEŽITOSTI KONVERGENCIE

Opätovne hovoriac o celom regióne CEE, ukazuje sa, že udržateľnosť ekonomickej konvergenencie je dôležitejším fenoménom celkového hospodárskeho rastu. Údaje o vývoji HDP na hlavu počas obdobia 1995 – 2010 potvrdzujú, že výkon väčšiny krajín CEE predbehol parametre iných veľkých novovznikajúcich trhov. Napríklad nárast Českej republiky bol okolo 13 percentuálnych bodov oproti HDP na hlavu v Eurozóne podľa PPP (parity kúpnej sily) v rokoch 1995 – 2010, pričom nárast v krajinách ako je Čína bol okolo 16 percentuálnych bodov, ale z oveľa nižšieho východiskového stavu. Slovensko alebo Poľsko dokonca zvýšilo svoje HDP na hlavu oproti Eurozóne o viac ako 20 percentuálnych bodov od rokov 1995 – 2010! Počas tohto časového obdobia iné veľké novovznikajúce trhy ako je Brazília alebo India, dokázali zvýšiť svoje príjmy na hlavu v parite kúpnej sily – PPP (z oveľa nižších úrovní ako vo väčšine krajín CEE) oproti Eurozóne len o púhych 5 percentuálnych bodov.

Moreover, the private sector in some CIS countries became strongly dependent on international capital markets financing in the years prior to the crisis. Despite some warning signs of overheating in some CEE countries due to a rapid rise in financial intermediation and external borrowing, the systemic risks from this expansion only began to materialise after the external shock from the global economic and financial crisis in 2008 and 2009. Otherwise, a "softer landing" would have been possible.

THE WAY GOING FORWARD

As CEE is currently recovering nicely, it is time to turn the things upside down. The experience of the major subregions in CEE (i.e. CE, SEE and CIS) in the context of the global crisis also shows why the region as a whole, with its diversity, remains attractive going forward. This holds especially true in the portfolio context, i. e. for dedicated investors who are active in all CEE countries.

CE is a highly competitive and industrialised region that is close to the economic structures of core European countries. Slovakia and its regional peers are well placed to profit from the upcoming global investment cycle driven by Emerging Markets. This investment cycle will be served by economies producing the respective investment goods. Moreover, the CE region can profit from the expected domestic demand boom in Emerging Markets that will be also served by industrialised economies producing high-quality durable consumer goods. The Porsches, Volkswagens and flatscreens being produced in Slovakia are serving this demand well.

The CIS region is likely to remain more of an Emerging Market region that could profit from the scarcity-driven boom in global commodity prices that is expected for the decade(s) to come. Such an environment also provides the region with an opportunity to strengthen its industrial base and to build a middle-class.

SEE still remains behind CE in terms of wealth levels, industrial structures and the quality of its international economic integration. However, this also implies that the SEE countries have not yet fully exploited a number of easy growth drivers (e.g. fully exploiting European integration, improving infrastructure and governance standards) that had been in force in CE during the last 10 – 15 years.

CONVERGENCE MATTERS

Speaking once again about the entire CEE region, one has to say that the sustainability of economic convergence matters. Measured in GDP per capita gains during the period 1995 – 2010, the performance of most CEE countries outpaced that of other major Emerging Markets. For instance, the Czech Republic gained some 13 percentage points vis-a-vis the Eurozone GDP per capita in PPP from 1995 – 2010, while a country like China gained some 16 percentage points, but from a much lower starting level. Slovakia or Poland even increased their GDP per capita vis-a-vis the Eurozone by more than 20 percentage points from 1995 – 2010! During this timeframe, other major Emerging Markets such as Brazil or India only managed to increase their per capita incomes at PPP (from much lower levels than in most CEE countries) vis-a-vis the Eurozone by a meagre 5 percentage points.

The convergence performance in CEE speaks for constant wealth gains and provides a track record in terms of both the reforms that have been implemented, as well as for economic and political stability. The convergence story outlined above also attracted a large amount of investment and capital, making the CEE region one of the most successful Emerging Markets regions in the last 20 – 30 years in terms of net private capital flows. While

Konvergencia v CEE je známkou trvalého rastu blahobytu a poskytuje prehľad o úspešnosti reforiem, ktoré sa už uskutočnili, o ekonomickej a politickej stabilite. Proces konvergenzie, ktorý bol naznačený vyššie, pritiahol veľké objemy investícií, kapitálu a know-how takže región CEE sa stal jedným z najúspešnejších regiónov novovznikajúcich trhov za posledných 20 – 30 rokov, pokiaľ ide o prílev čistého súkromného kapitálu. Zatiaľ čo novovznikajúce trhy Ázie alebo Latinskej Ameriky ho dokázali pritiahnúť vo výške okolo 3 – 6 % svojho HDP, CEE počas najlepších rokov v 90. rokoch minulého storočia alebo od roku 2000, pritiahli tento kapitál vo výške dosahujúcej cca 10 % ich HDP.

V období globálnej krízy v rokoch 2008 a 2009 prílev čistého súkromného kapitálu do CEE dramaticky klesol, ale ukázalo sa, že bol len mierne záporný (najmä z dôvodu tokov portfólií). Tento výkon bol lepší ako výkon novovznikajúcich trhov Ázie alebo Latinskej Ameriky, kde tieto regióny zakúsili svoju vlastnú krízu v 80. a 90. rokoch minulého storočia. Konkrétnejšie: Krajiny CEE utrpeli v rokoch 2008 a 2009 poklesom prílevu čistého súkromného kapitálu, ale neprišlo k žiadnym významným odlivom. Priame zahraničné investície (Foreign Direct Investments – „FDI“) do CEE zostali na úrovni okolo 2 – 3 % HDP v rokoch 2009 a 2010, čo je dosť pod úrovňou rokov 2007 a 2008 (4 – 6 %), ale ešte stále blízko dobrých úrovní, ktoré zažil tento región v 90. rokoch minulého storočia. Okrem toho, veľké západoeurópske banky operujúce v CEE – vrátane Raiffeisen Bank International – vždy zostali verné tomuto regiónu a v ťažkých časoch udržiavali mieru rizika na konštantnej úrovni. V skutočnosti tzv. „Viedenská iniciatíva“, ktorú som inicioval v čase najväčšej krízy a na základe ktorej banky oficiálne priznali svoje interne nepochybné spojenie s CEE, bola veľmi úspešná pri znovuvybudovaní dôvery. Počas minulej krízy na novovznikajúcich trhoch v Ázii, Latinskej Amerike alebo Turecku takéto usporiadanie nefungovalo. V podstate to znamená, že Viedenská iniciatíva bola hlavným dôvodom, prečo v CEE neprišlo k hromadnému odlivu súkromného finančného kapitálu, ktorý by bol podobný odlivu počas krízy na novovznikajúcich trhoch. Viedenská iniciatíva mala pre CEE mimoriadny význam, pretože zahraničný podiel v bankovom sektore tohto regiónu je oveľa vyšší ako je porovnateľná úroveň na iných novovznikajúcich trhoch. Okolo 60 – 70 % aktív bankového sektora v CEE je vo vlastníctve zahraničných investorov, zatiaľ čo na novovznikajúcich trhoch na celosvetovej úrovni je to v priemere okolo 15 – 20 % celkových aktív. Viedenská iniciatíva ukázala aj to, že západoeurópske banky ako Raiffeisen Bank International neinvestovali do CEE „horúce klientske peniaze“, ale skôr splnili svoju úlohu podieľať sa na zisku a riziku, ako poskytovatelia FDI vo finančnom sektore.

Je zrejmé, že absencia veľkého prílevu čistého súkromného kapitálu do CEE v roku 2009 bola brzdou rastu vzhľadom na úroveň, na ktorú bol tento región zvyknutý predtým. Okrem toho musíme pripustiť, že masívny prílev kapitálu za posledné desaťročie viedol k cenovým bublinám v niektorých sektoroch, ako je stavebníctvo a k vážnym ekonomickým nerovnováham v niektorých krajinách CEE – hlavne Bulharska, Ukrajiny a Rumunska, aby sme vymenovali tie, ktoré boli najviac zasiahnuté. Masívny prílev zahraničného kapitálu viedol aj k veľmi prísny cenám za riziko v bankových sektoroch CEE. Všetky tieto trendy sú však opäť len indikáciou toho, že krajiny CEE utrpeli počas súčasnej krízy preto, lebo tento región bol za predchádzajúcich 10 – 15 rokov veľmi úspešný, čo dokazujú investície, ktoré pritiahol. Počas posledného desaťročia objem obchodov M&A zameraných na CEE trvalo prevyšoval objem na veľkých novovznikajúcich trhoch ako je Čína alebo India. Počet projektov FDI „na zelenej lúke“ v CE – ktorý je podľa globálnych štandardov pomerne malým regiónom – často prevýšil počet projektov FDI v ekonomike ako je India. V súhrne možno povedať, že krajiny CEE boli síce tvrdo zasiahnuté globálnou krízou, ale ich predchádzajúci silný výkon nemožno ignorovať.

PREKVAPENIA PRI OBNOVE, ALE NIET ČASU NA SEBAUSPOKOJENIE

Začneme dobrou správou: Súčasné ekonomické oživenie v CEE, najmä v CE a CIS, je poznamenané pozitívnymi

emerging Asia or Latin America managed to attract some 3 – 6 % of GDP in net private capital flows during their best years in the 1990s or since 2000, attracted net private capital flows amounting to 10 % of GDP during the best years of the past decade.

During the global crisis in 2008 and 2009, net private capital flows to CEE dropped dramatically, but turned only slightly negative (mostly driven by portfolio flows). This performance was more favourable than the performance of Emerging Asia or Latin America, when these regions experienced their own crises in the 1980s and 1990s. More concretely: CEE suffered from a decline in net private capital flows in 2008 and 2009, but no significant outflows took place. Foreign Direct Investment (FDI) to CEE remained at some 2 – 3 % of GDP in 2009 and 2010, which is well below the levels of 2007 and 2008 (4 – 6 %), but still close to the decent levels the region had posted in the 1990s. Moreover, major Western European banks operating in CEE – including Raiffeisen Bank International – always remained committed to the region, keeping exposures constant in hard times. In fact, the so-called “Vienna Initiative”, which I initiated at the height of the crisis and which saw banks make official their internally unquestioned commitment to CEE, was very successful in restoring confidence. During past Emerging Market crises in Asia, Latin America or Turkey, such arrangements did not work. Thus one could conclude that the Vienna Initiative was a major reason why a sizeable outflow of private financial flows similar to that in previous Emerging Markets crises was avoided in CEE. For CEE, the Vienna Initiative was of special importance, as foreign penetration in the region's banking sectors is well above comparable levels in other Emerging Markets. About 60 – 70 % of the banking sector assets in CEE are foreign-owned, while the Emerging Markets average on a global scale stands at some 15 – 20 % of total assets. The Vienna Initiative also showed that Western European banks like Raiffeisen Bank International did not invest “hot client money” in CEE, but rather fulfilled their profit and risk sharing role as providers of FDI in the financial sector.

It is clear cut that the absence of sizeable net private capital flows to CEE in 2009 was a drag on growth, given the degree to which the region had been used to these flows before. Moreover, one has to admit that the massive capital inflow over the last decade led to price bubbles in some sectors, such as construction, and serious economic imbalances in selected CEE countries – including Bulgaria, Ukraine and Romania, to name some particularly hard hit countries. The massive inflow of foreign capital also led to a very tight risk pricing in the CEE banking sectors. However, all these trends are once again an indication that CEE suffered during the recent crisis because the region had been very successful over the preceding 10-15 years, as shown by the investment it attracted. During the past decade, the volume of M&A deals targeting CEE consistently exceeded that in major Emerging Markets such as China or India. The number of Greenfield FDI projects in CE – which is a rather small region by global standards – often exceeded that of FDI projects in an economy like India. To put it in a nutshell: CEE was hit hard by the global crisis, but its prior strong performance cannot be neglected.

RECOVERY SURPRISES ON THE UPSIDE, BUT NO TIME FOR COMPLACENCY

To start with the good news: The current economic recovery in CEE, mostly in CE and CIS, is marked by upside surprises. In the following, I would like to shed some light on both the nature of the current recovery and some future challenges for the CEE region. I will start at the regional level and will come to more global issues afterwards.

Currently, the CE region is profiting from its solid industrial base and strong integration with core European countries. Looking at the stock of inward FDI, CE (with the possible exception of Slovenia) is among the most integrated regions inside the EU and also from a global perspective. Foreign trade in relation to GDP is among the highest within the EU and vis-a-vis other European high and middle-income countries. On average, foreign

prekvapeniami, ktoré možno pozorovať zvonka. V ďalšom by som rád osvetlil povahu súčasného oživenia a niektoré budúce výzvy pre región CEE. Začnem na regionálnej úrovni a potom prejdem na globálnejšie záležitosti.

V súčasnosti región CE profituje zo svojej pevnej industriálnej bázy a silnej integrácie s kľúčovými európskymi krajinami. Keď si zoberieme objem realizovaných FDI potom CE (s možnou výnimkou Slovinska) patrí medzi najintegrovanejšie regióny v rámci EÚ, a to aj z globálneho hľadiska. Zahraničný obchod v pomere k HDP súčasne patrí medzi najväčšie v rámci EÚ a aj v porovnaní s inými európskymi krajinami s vysokými a strednými príjmami. V priemere, pomer zahraničného obchodu k HDP v CE kolíše v rozsahu 100 – 150 %, čo je na úrovni najotvorenejších a medzinárodne integrovaných krajín EÚ. Hoci väčšie ekonomiky majú tendenciu byť menej orientované navonok, najväčšia ekonomika CE – Poľsko – je oveľa otvorenejšia obchodu ako napríklad Španielsko, Portugalsko alebo Grécko. Podiel priemyslu a výroby na HDP v CE patrí medzi najvyššie v EÚ. Špecializácia na medium-tech výrobu v krajine ako je Slovensko je podobná pozícii vysoko konkurenčných európskych ekonomík ako je Nemecko alebo Rakúsko, pre ktoré sa región CE stal vážnym konkurentom. V dôsledku značných priemyselných a exportných kapacít sa na Slovensku a v celom regióne nenakopili také štrukturálne externé alebo interné ekonomické nerovnováhy, ako je tomu v iných prechodných ekonomikách alebo ekonomikách EMU.

Silná priemyselná pozícia je presne to, z čoho môže Slovensko a región CE ako celok profitovať zo súčasného cyklického globálneho oživenia. Z toho dôvodu Slovensko a iné krajiny CE nemusia okamžite zmeniť svoj model rastu. Silná pozícia vysoko konkurenčných západoeurópskych ekonomík vo výrobe na svetových trhoch je dôkazom toho, že v Európe možno udržať priemyselnú výrobu.

V CE však nie je čas na sebauspokojenie. Stredná Európa musí riešiť výzvu ako zlepšiť svoju priemyselnú bázu v oblasti stredných a vysokých technológií (mid- a high-tech), rýchlejšie zvyšovať domácu pridanú hodnotu a lepšie zabezpečiť podporu domácich kapacít na inovácie.

Krajiny CE sú však zatiaľ v ťažkej situácii. Tento región nedosiahol úroveň rozvoja, podľa ktorej by sa mohol porovnať so svojimi hlavnými 15 konkurentmi v EÚ v oblasti takých faktorov, ako sú schopnosti a podpora inovácií. Preto bojujú s novovznikajúcimi trhmi mimo EÚ v oblasti výrobných nákladov, hlavne pokiaľ ide o kvalitu a dodacie podmienky, ktoré sú v porovnaní s kľúčovými európskymi ekonomikami silnými najmä v medium-tech a high-tech priemysle podporovanom technológiou a firemným sektorom na báze vedy. Okrem toho by sa nemali podceňovať globálne výzvy pre tie krajiny, ktoré sú v súčasnosti hlavne medium-tech výrobcami. V ôznych dobiehajúcich ekonomikách, a to najmä v Číne, možno pozorovať zlepšenie inovácií, zvyšovanie výdavkov na výskum a vývoj (R&D) a premietnutie inovácií do produktov. Takíto konkurenti v oblasti medium-tech a high-tech priemyslu zvyšujú tlak na iné regióny, vrátane všetkých európskych ekonomík. Zároveň musia krajiny CE zostať atraktívnymi ekonomikami v rámci EMU, čo bude vyžadovať udržateľnú mzdovú politiku a zisky z trvalej konkurencieschopnosti, ktorá by mala pokračovať aj naďalej. Inak sa môže región CE uzamknúť do ekonomických činností bez potenciálu pre značné zvýšenie (domácej) pridanej hodnoty. Musíme však priznať, že súčasný východiskový bod pre zvýšenie industriálnej sofistikovanosti CE je ešte stále dobrý v porovnaní s niektorými krajinami EÚ a globálne aj s novovznikajúcimi trhmi. Napriek veľkým ziskom pred krízou, súčasné jednotkové náklady na pracovnú silu v CE sú na úrovni 40 – 60 % západoeurópskej úrovne. Okrem toho, keď sa na to pozeráme z dlhodobejšej perspektívy, tak sa zdá, že v CE prevláda jasný názor, že rast miezd nemôže trvale prevyšovať rast produktivity. Tento región pochopil odkaz, že európske krajiny musia konkurovať aj na celosvetovej úrovni, a nielen v rámci Európy. V skutočnosti by potom krajiny CE boli dobrými kandidátmi pre posilnenie súčasného „Paktu pre ekonomickú udržateľnosť“ v Európe vzhľadom na ich minulé skúsenosti v oblasti politiky zameranej na udržateľnosť.

trade-to-GDP ratios in CE range from 100 – 150 %, which is at the levels of the most open and internationally integrated EU countries. Although larger economies tend to be less outward oriented, the biggest CE economy – Poland – is still much more open to trade than Spain, Portugal or Greece. The share of industry and manufacturing in GDP in CE is among the highest in the EU. The specialisation in medium-tech production in a country like Slovakia is similar to the position of highly competitive European economies such as Germany or Austria, for whom CE has become a serious competitor. As a result of substantial industrial and export capacities, Slovakia and the CE region as a whole did not accumulate structural external or internal economic imbalances, unlike other transition or EMU economies.

A strong industrial position is exactly why Slovakia and the CE region as a whole can profit from the current cyclical global recovery. For this reason, Slovakia and the other CE countries do not have to change their growth model immediately. The strong positioning of highly competitive Western European economies in manufacturing on world markets provides proof that industrial production can be sustained in Europe.

But there is no time for complacency in CE. Central Europe faces the challenge of upgrading its medium-tech industrial base, increasing the domestic value-added and fostering domestic innovative capacities.

However, CE is also in a difficult situation. CE has not reached a level of development that puts it on par with its major EU-15 competitors with regard to such factors as innovative capabilities. Thus, CE competes with non-EU Emerging Markets in terms of production cost, while CE also competes quality-wise with the core EU economies that have a particular strength in medium-tech and high-tech industries by a technology and science-based corporate sector. Moreover, the global challenges faced by current medium-tech producer countries should not be underestimated. Improvements in innovation, Research and Development (R&D) spending and the translation of innovation into products can be observed in various catching-up economies, especially China. Such competitors in medium-tech to high-tech industries increase the pressure on other regions, including all of Europe's economies. At the same time, the CE countries have to remain attractive economies within the EMU, which will require sustainable wage policies and constant competitiveness gains going forward. Otherwise, CE might be locked into economic activities with no potential for a substantial increase in the (domestic) value added. However, one must acknowledge that the current starting point for increasing CE's industrial sophistication is still rather favourable compared to some EU countries and also to Emerging Markets globally. Despite strong pre-crisis gains, current unit labour costs in CE are at 40 – 60 % of the Western European level. Moreover, looking from a longer-term perspective, it seems that a clear understanding prevails in CE that wage growth cannot continuously exceed productivity growth. CE has understood the message that European countries must also compete on the global level and not only within Europe. In fact, the CE countries would be good candidates for strengthening the current "Pact for Economic Sustainability" in Europe, given their track record in terms of sustainability-oriented policies.

Nevertheless, a gradual diversification in terms of industries and markets seems reasonable for CE. The exploration of non-European markets should become a focal point for policymakers in CE region, given the current elevated dependency on Western Europe, which is unlikely to be one of the global growth centres going forward.

All in all, there is an important lesson to be learned from the CE countries that matches long-term historical experience: Sustained GDP growth and sustained gains in incomes are best coupled with an underlying solid industrial development. Remember that sustained and widespread GDP and GDP per capita increases only started with the Industrial Revolution. More economic diversification follows after sustained gains in GDP per capita incomes have been achieved. However, CE nowadays seems to have largely exploited its EU-driven and location-based advantages (political and macroeconomic stabilisation, the integration into the EU's common

Napriek uvedeným konštatovaniam sa zdá, že postupná diverzifikácia v oblasti priemyselných odvetví a trhov je pre CE zatiaľ primeraná. Prieskum neeurópskych trhov by sa mal stať kľúčovým bodom pre tvorcov politiky v tomto regióne, aj vzhľadom na súčasnú zvyšujúcu sa závislosť od Západnej Európy, ktorá pravdepodobne nemusí zostať jedným z centier globálneho rastu v budúcnosti.

Celkovo možno povedať, že spoločensko-ekonomický vývoj v krajinách CE je aj významnou poznatkovou lekciou, ktorú potvrdzuje aj dlhodobá historická skúsenosť: Udržateľný rast HDP a udržateľné zisky v oblasti príjmov idú ruka v ruku s pevným priemyselným rozvojom. Pamätajte si, že udržateľný a rozsiahly HDP a HDP na hlavu sa zvyšuje len vtedy, keď sa začne Priemyselná revolúcia. Ekonomickjšia diverzifikácia nasleduje len po dosiahnutí udržateľných nárastov príjmov HDP na hlavu. Zdá sa však, že región CE dnes už do veľkej miery vyčerpал svoje prirodzené komparatívne výhody vyplývajúce z členstva EÚ a geografickej lokácie (politická a makroekonomická stabilita, integrácia do spoločného trhu EÚ, pokiaľ ide o právne alebo produktové normy, blízkosť kľúčových trhov EÚ). Úroveň blahobytu je v CE už relatívne vysoká. Preto je zrejmé, že od takýchto relatívne vyspelých ekonomík nemôžeme a nemali by sme očakávať rovnaké miery rastu ako v minulosti alebo ako je tomu v prípade novovznikajúcich trhov.

Do určitej miery je región CIS tiež silne integrovaný s kľúčovými európskymi krajinami, ktoré sú pre CIS hlavnými obchodnými partnermi. Celkový prienik FDI do regiónu CIS však nemožno porovnávať s prienikom v CE – alebo dokonca v SEE – a aj industriálna pozícia regiónu CIS zaostáva za pozíciou v CE. Hoci ruské a ukrajinské priemyselné sektory sú podľa medzinárodných štandardov ešte stále veľké (27 – 25 % hrubej pridanej hodnoty), tieto objemovo veľké, ale menej medzinárodne konkurenčné priemyselné sektory odrážajú nedostatočné zmeny v minulosti. Okrem toho, číselné údaje ukazujú, že Rusko a Ukrajina sa špecializujú na dobývanie a spracovanie surovín, pričom väčšina zahraničného obchodu týchto dvoch krajín sa uzatvára s primárnym tovarom. V súhrne možno povedať, že silný rast, ktorý sme zažili v regióne CIS od roku 2000, bol do veľkej miery spôsobený globálnym cyklom energetiky a surovín – a preto bol menej udržateľný. Vzhľadom na tieto zistenia sú možnosti politiky v regióne CIS zrejme: Región musí posilniť svoju industriálnu bázu. Aby mohol dosiahnuť tento cieľ, intenzívnejšie otvorenie sa pre FDI je presne tou správnu stratégiou. Okrem toho, tvorcovia politiky v regióne CIS by si mali uvedomiť skutočnosť, že aj „imitácia je dôležitá!“ Stratégia „Rusko 2020“ si žiada, aby sa Rusko stalo inovačným lídrom a aby vyvinulo vo svojej spoločnosti strednú triedu. Historické skúsenosti krajín, ktoré dobiehajú ostatné krajiny v oblasti priemyslu a technológií (napr. Japonsko, Južná Kórea alebo Čína) však ukazujú, že tieto krajiny nezačali s high-tech výrobou. Ekonomické dobiehanie a zdokonalenie priemyslu sú pragmatickou záležitosťou imitácie, snahy o vyrovnanie a nakoniec zlepšenia súčasných vedomostí a produktov, a nie v prvom rade inovácie.

Politika zamerania sa na podporu produkcie high-tech v Rusku má však svoje opodstatnenie. Pretože sa očakáva, že demografický pokles v Rusku bude mimoriadne prudký, krajina musí rýchlo prejsť na efektívnejšie spôsoby výroby, keďže sa jej už podarilo vybudovať udržateľnejšiu priemyselnú pozíciu. Okrem toho, zameranie sa politiky v mnohých krajinách CIS na vytvorenie silnejších väzieb na čínsku a indickú ekonomiku tiež predstavuje dobré geostrategické rozhodnutie. Ukazuje sa, že CE tak ak aj región CIS musí zredukovať svoju silnú závislosť od pomaly rastúcich západoeurópskych trhov. Napriek tomu bude región CIS pravdepodobne v budúcnosti dosahovať vyššiu mieru rastu podobne ako na novovznikajúcich trhoch. Potenciál na dobehnutie je stále značný: HDP na hlavu podľa PPP (parita kúpnej sily) na Ukrajine je len vo výške 20 % úrovne Eurozóny, kým ruský HDP na hlavu podľa PPP je vo výške 48 % priemeru Eurozóny. Spomedzi krajín BRIC (Brazília, Rusko, India a Čína) má Rusko pokiaľ vychádzame z parity kúpnej sily v USD ďaleko najvyšší HDP na hlavu. Je taktiež jedinou krajinou BRIC, ktorá by mohla do roku 2050 dosiahnuť úroveň západoeurópskych priemerných príjmov na hlavu.

market regarding legal or product standards, the proximity to core EU markets). Wealth levels are also already relatively high in CE. Hence, it is clear that one cannot and should not expect Emerging Markets-style growth rates from such comparatively advanced economies.

Up to a certain extent, the CIS region is also strongly integrated with core European countries, which are major trading partners for the CIS. However, the overall FDI penetration in the CIS region cannot match that in CE – or even that in SEE – and the CIS region's industrial position also lags behind that in CE. Although the Russian and Ukrainian industrial sectors are still large by international standards (27 – 25 % of gross value added), these sizable but less internationally competitive industrial sectors reflect insufficient past adjustments. Moreover, the figures also provide evidence of Russia's and Ukraine's specialisation on raw-material extraction and processing, with most of the two countries' foreign trade being conducted in primary goods. All in all, the strong growth we have seen in the CIS region since the year 2000 was mostly driven by the global energy and raw materials cycle – and was consequently less sustainable. With regards to these findings, the policy options in the CIS region are obvious: The region has to strengthen its industrial base. In order to achieve that goal, opening up for FDI is exactly the right strategy. Moreover, policymakers in the CIS region should be aware of the fact that "imitation matters!". The "Russia 2020" strategy calls for Russia to become an innovation leader and develop a middle-class society. However, the historical experience of countries catching-up in terms of industry and technology (e.g. Japan, South Korea or China) shows that they did not start with high-tech. Economic catching up and industrial upgrading is more a pragmatic matter of imitating, emulating and, finally, advancing current knowledge and products rather than innovation in the first place.

However, the policy focus on high-tech in Russia also has its rationale. As the expected demographic decline in Russia will be especially severe, the country has to move swiftly to more efficient methods of production once it has managed to build a more sustainable industrial position. Moreover, policy focus in many CIS countries on establishing stronger ties to the Chinese and Indian economies also represents a good strategic view. Like CE, the CIS region has to reduce its strong dependency on low-growing Western European markets. Nevertheless, the CIS region is likely to deliver more Emerging Markets-style growth rates going forward. The catching up potential remains substantial, as shown by the income differential to more mature markets. The GDP per capita at PPP in Ukraine is at 20 % of the Eurozone level, while the Russian GDP per capita at PPP stands at 48 % of the Eurozone average. Among the BRICs, Russia has by far the highest GDP per capita both in dollar terms and in purchasing power parity terms. Russia is the only BRIC country that might be able to approach the Western European per capita income level by 2050.

As already mentioned, most countries in SEE remain somewhat behind CE in terms of their economic development and the sophistication of their industrial sector. For this reason, SEE economies should closely study how countries like Slovakia or the other CE economies achieved their current positioning as attractive locations within transnational European value chains. It goes without saying that like the CIS region, SEE has still a lot of potential to increase its domestic demand, income levels and to develop a more broadly-based middle class. However, such developments will not be sustainable without a more solid industrial base that prevents the building up of serious external imbalances. The relative attractiveness of SEE in terms of unit labour costs stands out. Despite strong pre-crisis gains, current unit labour costs in SEE are at 20 – 45 % of the Western European level. However, wage growth exceeded productivity gains for quite some time in SEE. This is exactly why CE looks more attractive in terms of unit labour costs and the overall sustainability orientation than some SEE countries such as Romania, Croatia or Serbia. Moreover, SEE has to more effectively put forward its interest in Brussels. EU funding will and should remain an important source of financing for eager European catching up economies with income levels well below major EU countries. Just remember that from 2007 to 2013, EUR 215 bn in EU funding is targeting

Ako som už spomenul, väčšina krajín v SEE pokiaľ ide o ich ekonomický rozvoj a sofistikovanie ich priemyselného sektora, o niečo zaostáva za CE. Preto by mali ich ekonomiky pozorne študovať, ako krajiny ako je Slovensko alebo iné ekonomiky CE, dosiahli svoje súčasné postavenie a ako sa stali atraktívnymi lokáciami v rámci medzinárodných európskych hodnotových reťazcov. Je úplne zrejme, že podobne ako región CIS, aj SEE má ešte stále veľký potenciál na zvýšenie svojho domáceho dopytu, úrovne príjmov a rozvoj širšej strednej triedy. Takýto rozvoj však nebude udržateľný bez pevnejšej a výkonnejšej priemyselnej bázy, ktorá zatiaľ účinne bráni ekonomiku voči vzniku vážnych vonkajších nerovnováh. Stále je príťažlivou atraktivita SEE v oblasti jednotkových nákladov na pracovnú silu. Napriek veľkým ziskom pred krízou, súčasné jednotkové náklady na pracovnú silu v SEE sú stále len cca 20 – 45 % úrovne západnej Európy. Rast miezd v SEE však už po určitú dobu preyšuje zisky z produktivity. Toto je presne dôvod, prečo sa región CE zdá atraktívnejší, pokiaľ ide o jednotkové náklady na pracovnú silu a celkovú orientáciu na trvalú udržateľnosť rastu, ako v niektorých krajinách SEE ako je Rumunsko, Chorvátsko alebo Srbsko. Okrem toho SEE musí účinnejšie presadzovať svoje záujmy v Bruseli. Financovanie EÚ zostane a malo by zostať významným zdrojom financovania pre snažiac sa európske dobiehajúce ekonomiky s úrovňou príjmov o dosť nižšou než hlavné krajiny EÚ. Vezmite si len tú skutočnosť, že od roku 2007 do roku 2013 je pre CE vrátane Bulharska a Rumunska určené financovanie vo výške 215 miliárd EUR. Toto ohromujúce číslo predstavuje 2 – 5 % HDP p. a. na úrovni krajiny alebo niečo viac ako 20 % spoločného HDP regiónu CE a SEE v roku 2010.

PREČO JE CEE VEĽMI ŠPECIFICKÝ REGIÓN VO SVETE NOVOVZNIKAJÚCICH TRHOV

Región CEE, od Bratislavy až po Vladivostok, je veľmi heterogénny. Krajiny ako je Slovensko alebo Česká republika sa približujú Eurozóne v oblasti úrovne ich HDP na hlavu (v PPP). V týchto krajinách je HDP na hlavu za rok 2010 na úrovni 60 – 80 % priemeru Eurozóny. Historické skúsenosti s dobiehaním ukazujú, že po dosiahnutí takýchto úrovní po štartovacej fáze a dlhšom období dobiehania musia tempá rastu HDP klesnúť. V 50. rokoch minulého storočia bol rast HDP v Nemecku okolo 9 % p. a., v 60. rokoch to bolo okolo 4,5 %, v 70. rokoch okolo 2,7 % a okolo 2 % v 90. rokoch. V prípade Južnej Kórey boli úrovne rastu HDP v priemere 8,5 % p. a. 60. rokoch, 7 % v 70. rokoch, 6 % v 90. rokoch a od roku 2000 rast HDP klesol na úroveň v priemere okolo 4 %. Ako dobrý porovnávací príklad môžeme uviesť Južnú Kóreu. Z dlhodobejšej perspektívy by sme však nemali očakávať, že by ekonomiky CE dosiahli rast nad 5 % p. a. Iné krajiny CEE ako je Rumunsko alebo Ukrajina sú práve na úrovni okolo 20 – 30 % HDP na hlavu Eurozóny podľa PPP. Tieto úrovne viac zodpovedajú súčasným úrovňam blahobytu iných veľkých novovznikajúcich trhov. Napríklad HDP na hlavu podľa PPP v Indii predstavuje 10 % Eurozóny, pričom porovnateľný údaj pre Čínu je 25 % a pre Brazíliu 30 %. Preto by sme mohli ľahko prísť k záveru, že od niektorých krajín CE možno očakávať dlhodobé miery rastu bližšie k úrovňam, ktoré sú typické pre rozvinuté ekonomiky, kým pre iné krajiny CEE sú vhodnejšie viaceré dlhodobé miery rastu podobné novovznikajúcim trhom. Okrem toho sú niektoré krajiny CEE ako Rusko alebo Poľsko, ktoré sú v strednom pásme, t. j. v súčasnosti majú úroveň blahobytu okolo 50 % príjmov HDP na hlavu Eurozóny, kde možno z perspektívy dobiehania očakávať pomerne slušný rast. V súhrne možno povedať, že uvedené úrovne HDP na hlavu ukazujú, že v CEE ešte stále existuje veľký nevyužitý potenciál pre konvergenciu ekonomiky a príjmov. To znamená, že – na rozdiel od USA alebo Západnej Európy – podiel regiónu CEE na svetovom HDP sa nebude v budúcnosti znižovať. Počas nasledujúcich 5 – 10 rokov sa predpokladá, že podiel CEE na svetovom HDP zostane na úrovni okolo 7 %, kým zároveň podiel Západnej Európy pravdepodobne klesne na cca 15 % a USA na 20 % (v súčasnosti Západná Európa predstavuje cca 20 % svetového HDP, USA okolo 24 % svetového HDP). Tieto údaje naznačujú, že CEE v súhrne budeme mať taký rast, ktorý môže zodpovedať rastu mnohých novovznikajúcich trhov, zatiaľ čo celkový ekonomický vplyv a sila rozvinutých ekonomík poklesne. Z veľmi dlhobodej perspektívy, t. j. do roku 2030 alebo 2050, môže CEE

CE plus Bulgaria and Romania. This impressive headline figure represents 2 – 5 % of GDP p. a. at the country level or slightly above 20 % of the CE and SEE regions' collective GDP in 2010.

WHY CEE IS A VERY SPECIFIC REGION IN THE EMERGING MARKETS UNIVERSE

The CEE region, from Bratislava to Wladiwostok, is very heterogeneous. Countries like Slovakia or Czech Republic are close to the Eurozone in terms of their GDP per capita at purchasing parities (PPP). For these countries, the 2010 GDP per capita levels at PPP is at 60 – 80 % of the Eurozone average. The historical catching-up experience shows that GDP growth rates have to decline once such levels have been reached following a taking-off phase and a longer period of catching-up. In the 1950s, Germany's GDP grew by around 9 % p. a., in the 1960s by some 4.5 %, in the 1970s by some 2.7 % and around 2 % in the 1990s. In the case of South Korea, GDP growth rates averaged 8.5% p. a. in the 1960s, 7 % in the 1970s, 6 % in the 1990s, while GDP growth came in at around 4 % on average since the year 2000. As South Korea looks like a suitable point of comparison for CE, from a longer term perspective one should not expect the CE economies to post growth well above 5 % p. a. Other CEE countries like Romania or Ukraine are just at level of some 20 – 30 % of the Eurozone GDP per capita at PPP. These levels more closely match the current wealth levels of other major Emerging Markets. For instance, the GDP per capita at PPP in India represents 10% of the Eurozone, while the comparable figures for China and Brazil are 25 % and 30 %, respectively. Therefore, one could easily conclude that long-term growth rates closer to the levels that are typical for advanced economies can be expected for some CE countries, while more Emerging Markets-like long-term growth rates are plausible for other CEE countries. Moreover, there are some CEE countries like Russia or Poland that are taking a middle position, i. e. currently having a wealth level of around 50 % of the Eurozone GDP per capita income, where decent growth could be expected from a catching-up perspective. All in all, the mentioned GDP per capital levels show that there is still a lot of untapped potential for economic and income convergence in CEE. This means that – in contrast to the US or Western Europe – CEE will not be a shrinking region in terms of its share in World GDP going forward. Over the next 5 – 10 years, CEE's share in world GDP is expected to stay around 7 %, while at the same time the share of Western Europe and the US are set to decline to around 15% and 20 %, respectively (currently, Western Europe represents something like 20% of world GDP, the US around 24 % of world GDP). The figures mentioned imply that CEE on aggregate will show a growth performance that can match that of a lot of Emerging Markets, while the overall economic influence and power of the advanced economies is set to decline. From a very long-term perspective, i. e. until 2030 or 2050, CEE may represent some of 5 % world GDP, while the Western European share could shrink to some 7 % and North America (US plus Canada) might represent some 10 % of world GDP. At the same time, the share of Emerging Asia in world GDP will increase from some 25 % currently to around 50 %.

After having talked extensively about the rather bright future in CEE and other Emerging Markets, it is time for me to make some sobering remarks. One has to be aware that such rather linear projections like the ones presented previously are prone to be too simplistic and by and large neglect one important aspect: Nice growth stories are mostly interrupted by either political or natural disasters.

Empirical studies show that institutions and policies are highly important to sustaining economic growth once a fair degree of economic convergence has been achieved. Natural disasters cannot be controlled. However, CEE has much to offer from both a political perspective and in terms of sustainability. The CEE region has a strong track record with regards to stability and economic reforming. At the beginning of the global crisis in 2008 and 2009, some external commentators expected widespread political or social unrest in CEE. However, one should acknowledge what has not happened in CEE in the context of the global crisis – contrary to some downbeat

predstavovať okolo 5 % svetového HDP, kým podiel Západnej Európy pravdepodobne poklesne na cca 7 % a podiel Severnej Ameriky (USA a Kanada) môže predstavovať okolo 10 % svetového HDP. Zároveň sa podiel novovznikajúcej Ázie na svetovom HDP zvýši z cca 25 % v súčasnosti na cca 50 %.

Ak sme doteraz hovorili o pomerne svetlej budúcnosti v CEE a na iných novovznikajúcich trhoch, teraz vyvstáva potreba, aby sme zdôraznili niekoľko postrehov. V prvom rade si musíme uvedomiť, že v podstate lineárne predstavy a celkovom vývoji v regióne, ktoré už boli väčšinou komentované, môžu byť príliš jednoduché a možno širokým oblúkom obchádzajú jeden významný aspekt: Pekné príbehy o dlhodobom raste bývajú väčšinou prerušované, či už vplyvmi vývoja globálneho prostredia, alebo regionálnymi politickými zmenami, či prírodnými katastrofami.

Empirické štúdie ukazujú, že inštitúcie a politika sú mimoriadne dôležité na udržanie ekonomického rastu vtedy, keď sa dosiahne pomerne dobrá úroveň ekonomickej konvergenie. Prírodné katastrofy nemožno riadiť. CEE však môže ponúknuť veľa z hľadiska politickej perspektívy, ako aj v oblasti udržateľnosti. Región CEE má dlhodobú históriu stability a hospodárskych reforiem. Na začiatku globálnej krízy v rokoch 2008 a 2009 niektorí externí komentátori očakávali, že v CEE nastane veľký politický alebo spoločenský nepokoj. Mali by sme však zobrať do úvahy to, čo sa v kontexte globálnej krízy nestalo – na rozdiel od niektorých pesimistických očakávaní. V CEE neprišlo k žiadnemu násilnému zrušeniu pevného menového kurzu ani k neschopnosti vlád splácať dlhy. Okrem toho neprišlo k žiadnemu širokému politickému protestu proti veľmi potrebným reformám na zlepšenie konkurencieschopnosti tvrdo zasiahnutých ekonomík. Len si uvedomme, čo sa nedávno stalo v iných častiach sveta, alebo v niektorých západoeurópskych krajinách, ktoré museli realizovať bolestnú fiškálnu a ekonomickú konsolidáciu, aby v rámci EMU udržali svoje pevné výmenné kurzy.

Teraz by som chcel poukázať na najväčšiu devízu CEE v porovnaní s väčšinou iných novovznikajúcich trhov, a to: jeho ľudí! Úroveň vzdelanosti dospelých v CEE je dosť vysoko nad priemerom v iných novovznikajúcich alebo pohraničných trhoch. S úrovňou oveľa vyššou ako 50 % je stredoškolské vzdelanie tohto regiónu na úrovni najmenej 10 – 30 percentuálnych bodov nad úrovňou hlavných novovznikajúcich trhov ako je Čína, Brazília alebo India. V súhrne možno povedať, že CEE má ešte stále výhodu stredoškolskej a vyššej technickej vzdelanosti, ktorá je kľúčová pre dobiehanie v oblasti priemyslu. V skutočnosti je počet absolventov týchto škôl v porovnaní so Západnou Európou pomerne vysoký. Osobne sa mi páči skutočnosť, že práca v priemyselnom sektore je medzi mladými ľuďmi v CEE ešte stále populárna. Toto však nemožno povedať o niektorých západoeurópskych krajinách. Platí to aj pre krajiny ako je Nemecko, ktoré silne závisia od svojej industriálnej pozície. Okrem toho naozaj oceňujem to, že mnoho ľudí v CEE chce investovať do svojho vzdelania. To je niečo, čo nemožno povedať o postoji v niektorých západoeurópskych krajinách. Avšak rovnako ako v Západnej Európe, ani v CEE nie je čas na sebauspokojenie. Väčšina západoeurópskych krajín, kde je 10 % verejných výdavkov určených na vzdelanie, ako aj väčšina krajín CEE investuje menej verejných financií v tejto oblasti ako niektoré (iné) novovznikajúce trhy. Okrem toho, celosvetové rankingy najlepších univerzít neobsahujú na popredných miestach žiadne inštitúcie z kontinentálnych krajín EÚ ani z regiónu CEE (t. j. medzi Top 20). Napríklad Lomonosovova Moskovská štátna univerzita je jedinou univerzitou v CEE, ktorá je uvedená medzi Top-100 celosvetových medzinárodných rankingov. Okrem toho, výsledky OECD v rámci projektu PISA, ktoré sa používa v širokom rozsahu a ktorý meria výkony študentov v predmetoch ako je čítanie, matematika a prírodné vedy, neobsahujú v Top-10 žiadnych študentov z CEE ani zo Západnej Európy (s výnimkou Fínska a Holandska v niektorých kategóriách). Keď sa pozerám na výsledky Rakúska (31. miesto z 34 v čítaní v roku 2010) a ich negatívny trend, naozaj sa začínam obávať o budúcnosť mojej vlastnej krajiny, najmä keď vidím, čo sa robí v oblasti politiky – nič. Musíme investovať oveľa viac do našej mládeže, pretože to je naša budúcnosť a mládež bude musieť konkurovať v skutočne globálnom prostredí.

expectations. No forced currency peg-break or sovereign default took place in CEE. Moreover, there was no widespread political protest against much-needed reforms to enhance the competitiveness of hard hit economies. Just think what has happened in other parts of the world recently or what has happened in some Western European countries that have to follow a painful fiscal and economic consolidation in order to keep their fixed exchange rates inside the EMU.

Now I want to touch upon the biggest asset in CEE in comparison to most other Emerging Markets: its people! The adult literacy rate in CEE is well above the levels in other emerging or frontier markets. With well above 50 %, the region's post-secondary school enrollment ratio is at least 10 – 30 percentage points above that in major Emerging Markets such as China, Brazil or India. All in all, CEE still has an advantage in post-secondary and technical education, which is crucial for an industry-based catching-up. In fact, the number of graduates from this sector is relatively high compared to Western Europe. I personally like the fact that working in the industrial sector still seems to be in fashion among younger people in CEE. The same cannot be said about some Western European countries. This holds also true for countries like Germany that strongly depend on their industrial position. Moreover, I really appreciate that a lot of people in CEE are willing to invest in their education. Here too, the same cannot be said about the attitude in some Western European countries. However, like in Western Europe there is no time for complacency in CEE. With some 10 % of their public spending earmarked for education, most Western European countries as well as most CEE countries invest less public spending in this field than some (other) Emerging Markets. Moreover global rankings of the top universities do not show institutions from either continental EU countries or the CEE region in the lead (i.e. among the Top 20). For instance, the Lomonosov Moscow State University is the only CEE university that can be found among the global Top-100 in international rankings. Moreover, the OECD's widely-used PISA results, which measure student performance in fields like reading, mathematics and science, do not show students from either CEE or Western Europe among the Top-10 performers (with the exception of Finland and the Netherlands in some categories). If I look at the results for Austria (31st out of 34 in reading in 2010) and its negative trend, I really start worrying about the future of my own country, especially if I see what is being done about it in the field of politics – nothing. We have to invest much more into our youth, as they are the future and they will need to compete in a truly global environment.

GLOBAL CHALLENGES THAT WILL IMPACT CEE

As highlighted previously, CEE remains an attractive region offering decent growth rates that are well-situated between the expansion that could be expected for rapidly growing but still underdeveloped Emerging Markets on the one hand, and the expansion that can be expected for the major advanced economies going forward on the other. Nevertheless, CEE has to be prepared for some challenges that will drive the world economy in the decades to come. Most important, a country like Slovakia and the whole CEE region has to prepare for capital being both more scarce and costly. By the way, coping with scarce capital and liquidity is also for me as a banker the most challenging task for the future and therefore we have just recently redesigned our business strategies.

The low-interest rate environment we have seen in recent years is likely to come to an end. Basically, the secular long-term trends in global saving and investment that drove rates down in the recent decades are likely to reverse over the next decades. Emerging Markets are likely to embark on one of the biggest building and catching-up booms in modern history. Moreover, global savings growth will be constrained by aging populations in saving-oriented countries like Germany or Japan and by Chinese efforts to strengthen domestic demand. Therefore, it seems likely that real interest rates are poised to increase in the decades to come. In order to prepare

GLOBALNE VÝZVY, KTORÉ ZASIAHNU CEE

Ako sme už povedali, CEE zostáva stále atraktívnym regiónom ponúkajúcim slušnú mieru hospodárskeho rastu, ktorý je niekde medzi expanziou, ktorú možno očakávať pre rýchlo rastúce, ale ešte stále nerozvinuté novovznikajúce trhy na jednej strane a expanziou, ktorú možno očakávať pre hlavné vyspelé ekonomiky budúcnosti na druhej strane. Napriek tomu musí byť región CEE pripravený na niektoré výzvy, ktoré budú poháňať svetovú ekonomiku v budúcich desaťročiach. Najdôležitejšie je to, že krajina ako Slovensko a celý región CEE sa musí pripraviť na to, že kapitál bude nedostupnejší a drahší. Mimochodom, vyrovnanie sa s nedostatkom kapitálu a likviditou je najväčšou výzvou do budúcnosti aj pre mňa ako bankára, preto sme len nedávno upravili naše obchodné stratégie.

Prostredie s nízkou úrokovou mierou, ktoré sme zažili za posledné roky, sa pravdepodobne skončí. V zásade dlhodobé spoločenské trendy v oblasti celosvetových úspor a investícií, ktoré stlačili úrokové miery v posledných desaťročiach, sa pravdepodobne v ďalších desaťročiach zmenia. Novovznikajúce trhy pravdepodobne nastúpia na cestu jedného z najväčších boomov budovania a dobiehania v moderných dejinách. Okrem toho sa rast globálnych úspor zníži z dôvodu starnúcej populácie v krajinách orientovaných na úspory, ako je Nemecko alebo Japonsko a snahy Číny posilniť domáci dopyt. Preto je pravdepodobné, že skutočné úrokové miery sa budú v ďalších desaťročiach zvyšovať. Aby sa región CEE mohol pripraviť na takéto prostredie, musí znížiť svoju závislosť od externého financovania. V dôsledku toho sa musia v mnohých krajinách CEE zvýšiť miery úspor, a to najmä v tých, ktoré sú mimo CE, pričom miestne kapitálové trhy by sa mali naďalej rozvíjať. Toto však aj naďalej zostáva veľkou výzvou, pretože samotný región CEE bude zažívať znižujúci sa počet obyvateľov v mnohých krajinách vrátane Slovenska. Z toho dôvodu sa CEE, ktorý sa využíval ako región čistej emigrácie, musí rozvinúť do miesta schopného priťahovať kvalifikovaných (čistých) imigrantov. Primeraný hospodársky výkon v budúcnosti a celková ekonomická otvorenosť väčšiny ekonomík CEE – len si vezmite vysokú úroveň ekonomickej otvorenosti Slovenska – môže pomôcť priťahovať imigráciu. Na aktívne priťahovanie múdrych mozgov sa však musí urobiť oveľa viac, pretože iné novovznikajúce trhy a najúspešnejšie industrializované západné ekonomiky sa tiež zúčastnia celosvetovej súťaže o priťahovanie talentov (napr. v oblasti inžinieringu).

Ďalej krajina ako Slovensko – a v skutočnosti región CEE ako celok – by mali trochu zmeniť svoju regionálnu orientáciu. Hoci Slovensko je dobrým príkladom toho, že rozsiahle otvorenie sa Západnej Európe bolo dobrým fahom pre CEE v minulosti, región musí trvale diverzifikovať svoje hospodárske väzby. CEE musí vyhľadávať silnejšie väzby s centrami dlhodobého globálneho rastu vo svetových regiónoch inde než v Európe. Do určitej miery je región CEE už spojený s novovznikajúcou Áziou, napr. cez Nemecko, ktoré je hlavným európskym exportným a distribučným centrom pre krajiny ako je Slovensko. Pre vznik priamejších hospodárskych väzieb s predpokladanými centrami globálneho rastu by sa však dalo urobiť ešte oveľa viac. V skutočnosti CE a SEE môžu ponúknuť určité znalosti v oblasti hospodárneho inžinieringu, ktoré by mohli byť vhodné pre iné novovznikajúce trhy, pričom región CIS ponúka energiu a suroviny pre potreby iných novovznikajúcich trhov, ako aj možné tranzitné koridory, ktoré sú potrebné na spojenie týchto trhov s CE a Západnou Európou, ktoré budú ešte stále v budúcich desaťročiach miestom niektorých najbohatších ekonomík.

Z mojej pozície bankára by som ešte mohol povedať, že na základe nedávnych skúseností v CEE a v Eurozóne som presvedčený, že západoeurópske banky a bankári operujúci v CEE dostali nasledovnú lekciu: Bez rešpektovania mikroekonomických a makroekonomických rýchlostných limitov, ktoré obsahuje konvergencia a expanzia, neexistuje žiadna udržateľná ekonomická konvergencia. Dobiahanie ekonomiky musí ísť ruka v ruke s opatrnou makro politikou a politikou finančného sektora. Okrem toho, ani členstvo v EÚ ani členstvo v EMU neznižuje dlhodobé bremeno nákladov na reformu pre jednotlivé krajiny. A ak tomu dobre rozumiem, na

for such an environment, the CEE region has to decrease its dependency on external financing. Consequently, saving rates have to increase in a lot of CEE countries, especially the ones outside CE, while local capital markets should be developed further. However, this will remain a challenging task, as the CEE region itself will also see a shrinking population in most countries, including Slovakia. For this reason, CEE, which is used to be a net-emigrant region, must develop into a place capable of attracting qualified (net) immigration. A decent economic performance going forward and the overall economic openness of most CEE economies – just look at the high degree of economic openness of Slovakia – may help to attract immigration. However, much more has to be done to actively attract clever minds, as both other Emerging Markets and the most successful industrialised Western economies will also take part in a global competition to try to attract talent (e. g. in the fields of engineering).

Furthermore, a country like Slovakia – and, indeed, the CEE region as a whole – should somewhat change its regional orientation. Although Slovakia provides a good example that a strong opening up towards Western Europe was a good thing for CEE in the past, the region has to diversify its economic ties. CEE has to seek stronger economic ties with the long-term global growth centres in world regions other than Europe. Up to a certain extent, the CEE region is already connected to Emerging Asia, e. g. via Germany as Europe's major export hub in case of countries like Slovakia. However, much more could be done to establish more direct economic ties to the expected global growth centres. In fact, CE and SEE may offer some knowledge in terms of frugal engineering that could be suitable for other Emerging Markets, while the CIS region offers the energy and raw materials other Emerging Markets need, plus the possible transit corridors that are needed to connect these markets with CE and Western Europe, which still will be host some of the richest economies in the decades to come.

Speaking as a banker, I could also say that taking recent experience in CEE and the Eurozone into account, I am sure that Western European banks and bankers operating in CEE learned their lessons: There is no sustainable economic convergence without respecting the micro- and macroeconomic speed limits involved in convergence and expansion. Economic catching-up has to go hand-in-hand with prudent macro and financial sector policies. Moreover, neither EU nor EMU membership reduces the long-term burden of reform costs for single countries. And from my understanding, a good understanding prevails in Slovakia that the country has to keep its competitiveness position inside the EMU and on a global level based on its own performance. Certainly, the EU has expertise in raising less developed members to a considerably higher income level. But EU membership cannot do more than establish the institutional framework for a positive long-term economic development. Making use of the benefits of EU and possibly EMU membership is the responsibility of each individual member. Mere membership either in the EU or in both the EU and EMU does not automatically imply long-term economic convergence towards average income levels in Western Europe, as shown by the pronounced and persistent income gaps among European countries. This aspect is particularly relevant for the CE and SEE economies. Both their populations' expectations and some rather simplistic macroeconomic convergence models that are often used for projections build implicitly or explicitly on the flawed assumption of complete and quasi-automatic convergence to average income levels inside the EU (or, indeed, the Eurozone).

CONCLUSION

Summing up, I would like to highlight that yes, CEE remains a highly attractive region. Some CEE countries look attractive from an Emerging Markets perspective, others when compared to the major advanced European economies. Definitely, there are also challenges ahead for the region and policy makers must therefore keep on walking the path of reforms by using counter-cyclical fiscal measures to further diversify industry, to step up

Slovensku panuje názor, že krajina si musí udržať svoje konkurenčné postavenie v rámci EMU a na globálnej úrovni na základe svojho vlastného výkonu. EÚ má naozaj odborné znalosti pre pozdvihnutie menej rozvinutých členov na značne vyššiu úroveň príjmov. Členstvo v EÚ však môže urobiť len to, že zriadi inštitucionálny rámec pre pozitívny dlhodobý ekonomický rozvoj. Využitím výhod členstva v EÚ a prípadne aj členstva v EMU je zodpovednosťou každého individuálneho člena. Púhe členstvo v EÚ alebo v EÚ aj v EMU neznamená automaticky úspešnú dlhodobú ekonomickú konvergenciu k priemerným úrovniam príjmov v Západnej Európe, ako to dokazujú deklarované a pretrvávajúce rozdiely v príjmoch medzi európskymi krajinami. Tento aspekt je relevantný najmä pre ekonomiky CE a SEE. Očakávania ich obyvateľstva ako aj niektoré jednoduché modely makroekonomickej konvergenzie sa často používajú pre plány, ktoré sú implicitne alebo explicitne založené na chybnom predpoklade úplnej a kvázi-automatickej konvergenzie na vyrovnanie úrovni príjmov v rámci EÚ (alebo v skutočnosti Eurozóny).

ZÁVER

Na záver by som chcel zdôrazniť, že áno, CEE stále zostáva vysoko atraktívnym regiónom. Niektoré krajiny CEE vyzerajú atraktívne z perspektívy novovznikajúcich trhov, iné v porovnaní s hlavnými rozvinutými európskymi ekonomikami. V konečnom dôsledku však tento región tiež musí čeliť výzvam, preto musia tvorcovia politiky ísť ďalej cestou reforiem aplikovaním proticyklických fiškálnych opatrení za účelom ďalšej diverzifikácie priemyslu, zvýšenia produktivity, zvýšenia úspor, posilnenia inštitúcií a zvýšenia výdavkov na ľudský kapitál a inovácie. Tento prístup zaručí, že daný región bude môcť v plnej miere využiť svoj veľký konvergenčný potenciál, ktorý by mali využiť ďalšie 1 – 2 generácie. Najväčším aktívom regiónu CEE sú však stále vysoko kvalifikovaní ľudia a ich vôľa dosiahnuť osobný postup. Zakaždým, keď prídem na Slovensko, som vždy príjemne prekvapený znalosťami, záujmom a ambíciami, s ktorými tu ľudia pracujú, vyučujú a študujú. S takýmto postojom ľudí má Slovensko svetlú budúcnosť, pretože táto krajina dnešné výzvy vyrieši a pre budúce problémy nájde riešenia.

Ekonomická univerzita v Bratislave (EUB) zohrala už historicky hlavnú úlohu pri vytváraní štandardov ekonomického a obchodného vzdelania, ako aj vedeckého výskumu na takej vysokej úrovni, aká na Slovensku nesporne je. Vychovala desiatky tisíc úspešných absolventov všetkých druhov vzdelávania, z ktorých mnohí zastávajú najvýznamnejšie pozície doma i v zahraničí. Z mnohými som mal česť sa aj osobne stretnúť. EUBA pod týmto uhlom pohľadu zohrala veľmi významnú integrálnu úlohu aj pri celkovej transformácii celej ekonomiky a jej efektívnom zapojení sa do medzinárodných integračných štruktúr. Je preto pre mňa mimoriadnou ctou, že tu dnes stojím aby som prevzal najvyššie ocenenie tejto významnej univerzity: Doctor Honoris Causa. Tejto cti vďačím aj pracovníkom Tatra banky, z ktorých sú mnohí absolventmi ekonomickej univerzity, a ktorí urobili od založenia banky pre Slovensko fantastickú prácu. Oni sú hlavným nositeľom úspechov zoskupenia Raiffeisen na Slovensku.

Ďakujem.

productivity, to increase savings, to strengthen institutions, and to increase spending on human capital and innovation. This approach will guarantee that the region can fully leverage its still huge convergence potential, which is to be exploited by the next 1-2 generations. However, the biggest asset of the CEE region remains its well-qualified people and their eagerness to advance personally. Every time I come to Slovakia I am impressed by the skill, dedication and ambition, with which the people work, teach and study here. With a people's attitude like that, Slovakia looks into a bright future, as the country will handle the challenges of today and will find solutions for the problems to come.

The University of Economics in Bratislava (UEB) has played a major role in setting the standards of economics and business education, as well as scientific research, to such a high level in Slovakia. The UEB therefore played also an integral part in the transformation of the entire economy. Therefore it is a special honour for me to stand here today and receive the Doctor Honoris Causa. I owe this honour to the staff of Tatra banka – many of them are UEB graduates, who have since the foundation of the bank done a fantastic job. They are the major reason of Raiffeisen's success in Slovakia.

Thank you.

HERBERT STEPIC
GENERÁLNY RIADITEĽ RAIFFEISEN BANK INTERNATIONAL AG

VZDELANIE

- 1957 – 1965 Stredná škola (Schulbrüder Strebersdorf, Vienna)
1965 – 1972 Štúdium na Viedenskej Ekonomickej univerzite
1968 Titul Magister obchodnej administratívy
1969 – 1970 Vojenská služba
1972 Doktorát v odbore Ekonomika a Obchod

ODBORNÁ PRAX

- 1972 Asistent manažérskej rady v súkromnej spoločnosti
1973 Nástup do banky Genossenschaftliche Zentralbank AG (GZB),
teraz Raiffeisen Zentralbank Österreich AG (RZB): Poverený vybudovaním „odboru zahraničného
obchodu a medzinárodnej“ Raiffeisen; zodpovedný za podporu exportu,
najmä do zámorských regiónov, zákazníkov Skupiny Raiffeisen
1977 Vymenovaný za prokuristu (s podpisovým právom) GZB,
zároveň vymenovaný za riaditeľa F. J. Elsner und Co., Viedeň, dcérskej spoločnosti GZB,
zameranej na obchod medzi západom a východom
1978 Vedúci oddelenia korešpondenčného bankovníctva GZB:
Zodpovedný za vybudovanie siete korešpondenčných bánk GZB
1986 Vymenovaný za riaditeľa Raiffeisen Zentralbank Österreich AG (RZB)
1987 Vymenovaný za člena predstavenstva RZB, zodpovedný za medzinárodný obchod RZB
1995 Vymenovaný za podpredsedu RZB
2001 Generálny riaditeľ Raiffeisen International Bank-Holding AG (Raiffeisen International), holdingová
spoločnosť kontrolujúca bankové dcérske spoločnosti RZB v strednej a východnej Európe
2010 Generálny riaditeľ Raiffeisen Bank International AG

ĎALŠIE POZÍCIE

- od roku 2002 Viceprezident Medzinárodnej obchodnej komory (ICC)
od roku 2010 Člen Rady Rakúskej rómskej spoločnosti
od roku 2010 Čestný prezident Rakúsko-Arabskej obchodnej komory (AACC)

HERBERT STEPIC
CEO OF RAIFFEISEN BANK INTERNATIONAL AG

EDUCATIONAL BACKGROUND

- 1957 – 1965 Grammar School (Schulbrüder Strebersdorf, Vienna)
- 1965 – 1972 Studies at the Vienna University of Economics and Business Administration
- 1968 Master's degree in business administration
- 1969 – 1970 Military service
- 1972 Doctorate in Economics and Commerce

PROFESSIONAL EXPERIENCE

- 1972 Assistant to the managing board in a private sector company
- 1973 Joined Genossenschaftliche Zentralbank AG (GZB),
now Raiffeisen Zentralbank Österreich AG (RZB):
Entrusted with establishing Raiffeisen's "foreign-trade promotion department"; responsible
for promoting the exports, particularly to overseas regions, of Raiffeisen Group customers
- 1977 Appointed Prokurist (authorized signatory) of GZB,
simultaneously appointed Managing Director of F. J. Elsner und Co., Vienna,
a GZB subsidiary specializing in East-West trade
- 1978 Head of GZB's correspondent banking department:
Responsible for establishing GZB's network of correspondent banks
- 1986 Appointed Director at Raiffeisen Zentralbank Österreich AG (RZB)
- 1987 Appointed Member of the Board of RZB, responsible for RZB's international business
- 1995 Appointed Deputy Chairman of RZB
- 2001 CEO of Raiffeisen International Bank-Holding AG (Raiffeisen International),
the holding company controlling RZB's banking subsidiaries in Central and Eastern Europe
- 2010 CEO of Raiffeisen Bank International AG

OTHER POSITIONS

- since 2002 Vice-President of the International Chamber of Commerce (ICC)
- since 2010 Member of the Board of the Austrian Romanian Society
- since 2010 Honorary President of the Austrian-Arab Chamber of Commerce (AACC)

OCENENIA

- 1999 „Zlatá medaila za zásluhy pre kraj Viedeň“ udelená primátorom Viedne Michaelom Häuplom
- 2000 „Rád oficierskeho kríža za zásluhy Maďarskej republiky“
udelený výnosom Prezidenta Maďarska, Ferencu Madla
- 2001 „Veľký čestný strieborný rád za zásluhy o Rakúsku republiku“
udelený rakúskym kancelárom Wolfgangom Schüsselom
- 2002 „Najúspešnejší podnikateľ“ udelený Ruskou akadémiou pre podnikanie a obchod
- 2003 „Za priateľstvo medzi národmi“ medaila udelená výnosom ruského prezidenta Vladimíra Putina
- 2004 „Zlatá medaila“ udelená Slovenskou obchodnou a priemyselnou komorou za vynikajúce zásluhy
„Rád Madarových jazdcov“ udelený bulharským prezidentom Georgim Purvanovom
Medaila „Za zásluhy“ Ukrajinskej republiky udelená prezidentom Leonidom Kučmom
- 2005 „WU-Manažér roku 2005“ titul udelený Viedenskou Ekonomickou univerzitou (WU)
prezident Christoph Badelt
„Manažér roka“ titul udelený odborným časopisom „Trend“
- 2006 „Strieborný kríž za vynikajúce služby pre spolkovú krajinu Dolné Rakúsko“
udelený guvernérom Erwinom Pröllom
„Čestný kríž za zásluhy pre Poľskú republiku“
udelený námestníkom Ministra financií Piotrom Soroczyňskim
- 2007 „Großer Tiroler Adler-Orden“ za vynikajúce služby pre spolkovú krajinu Tirolsko,
udelený guvernérom Herwigom van Štaa
„Silbernes Ehrenzeichen des Landes Oberösterreich“
udelený prezidentom spolkovej krajiny Horné Rakúsko, Angelou Ortner
Zvolený za „Európskeho bankára roka 2006“ „Skupinou 20+1“
Zvolený za „Európskeho manažéra roka 2007“ časopisom „European Business Press“
- 2009 „Rád za zásluhy v oblasti priemyslu a obchodu Albánskej republiky“
udelený prezidentom Albánskej republiky, Bamirom Topim

PUBLIKÁCIE

- 1995 Handbook of Export Finance (tento text, ktorý vydalo vydavateľstvo Ueberreuter,
je štandardnou učebnicou študentov Viedenskej Ekonomickej univerzity)

OSOBNÉ ÚDAJE

- Miesto narodenia: narodený 31. decembra 1946
Rodinný stav: ženatý, 2 synovia
Štátna príslušnosť: Rakúsko
Hobby: divadlo, tenis, čítanie, poznávacie cestovanie, cigary

AWARDS

- 1999 "Gold Medal for Meritorious Service to the Province of Vienna" by Mayor of Vienna Michael Häupl
- 2000 "Officer's Cross of the Order of Merit of the Republic of Hungary"
by order of the President of Hungary, Ference Madl
- 2001 "Grand Decoration of Honour in Silver for Services to the Republic of Austria"
by Austrian Chancellor Wolfgang Schüssel
- 2002 "Business Olympus Award" by the Russian Academy for Business and Trade
- 2003 "For Friendship between Nations" medal by order of the Russian President Vladimir Putin
- 2004 "Golden Medal" of the Slovak Chamber of Commerce for Outstanding Services
"Order of the Madara Horseman" awarded by the Bulgarian President Georgi Purvanov
"For Merits" medal of the Republic of Ukraine awarded by President Leonid Kuchma
- 2005 "WU-Manager of the Year 2005" title awarded by Vienna University of Economics
and Business Administration (WU) President Christoph Badelt
"Manager of the Year" title from the business magazine "Trend"
- 2006 "Silver Commander's Cross of the Order of Merit for Distinguished Service for the Federal
Province of Lower Austria" awarded by Governor Erwin Pröll
"Commander's Cross of the Order of Merit by the Republic of Poland"
awarded by Deputy Finance Minister Piotr Soroczyński
- 2007 "Großer Tiroler Adler-Orden" for Distinguished Service for the Federal Province of Tirol
awarded by Governor Herwig van Staa
„Silbernes Ehrenzeichen des Landes Oberösterreich“ awarded by the president
of the provincial government of Upper Austria, Angela Ortner
Elected "European Banker of the Year 2006" by "The Group 20+1"
Elected "European Manager of the Year 2007" by the "European Business Press"
- 2009 „Order for Industrial and Commercial Merit by the Republic of Albania"
awarded by the President of the Republic of Albania, Bamir Topi

PUBLICATIONS

- 1995 Handbook of Export Finance (this text, published by Ueberreuter, is standard reading
for students at the Vienna University of Economics and Business Administration)

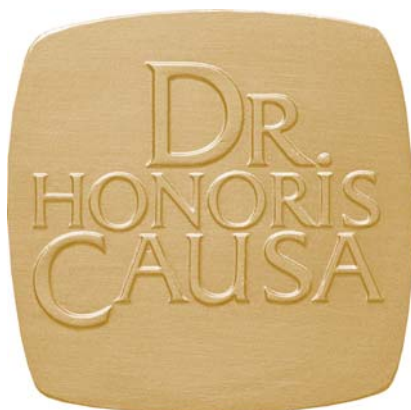
PERSONAL DATA

- Place of Birth: Born on December 31, 1946
- Marital Status: Married, 2 sons
- Nationality: Austrian
- Hobbies: Theatre, Tennis, reading, educational traveling, cigars

DOCTOR HONORIS CAUSA EKONOMICKEJ UNIVERZITY V BRATISLAVE

21. 10. 1993
prof. Ing. Vladimír KRÁLIČEK, DrSc.

30. 03. 1994
Dr. Gerald HINTEREGGER

10. 10. 1995
prof. Dr. Cornelis Johannes RIJNVOS

10. 04. 1996
Dkfm. Dr. Franz VRANITZKY

04. 11. 1996
prof. Klaus SCHWAB

04. 11. 1996
Dr. Hans VONTOBEL

06. 02. 1997
prof. Michael NOVAK

08. 12. 1999
prof. Dr. hab. Leszek BALCEROWICZ

08. 12. 1999
prof. Ing. RCDr. Václav HOFFMANN

08. 12. 1999
prof. Ing. Radim VLČEK, CSc.

18. 05. 2000
Dr. h. c. prof. Raymond BARRE

18. 06. 2001
Donald James JOHNSTON

05. 09. 2001
Dr. h. c. prof. Hermann SCHNABEL

05. 09. 2001
Dr. h. c. prof. hab. Jerzy ALTKORN

16. 10. 2002
Dr. h. c. prof. Dr. hab. Aleksander ZELIAŚ

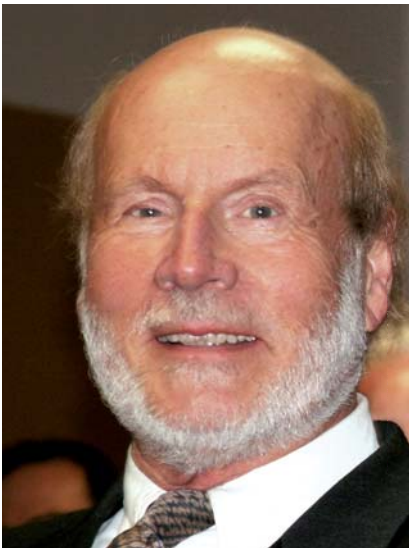
23. 01. 2003
Dipl. Volkswirt. Wolfgang ROTH

07. 10. 2004
Dr. h. c. prof. Ing. Václav KLAUS, CSc.

06. 12. 2004
Georgios S. ZAVVOS

08. 02. 2006
prof. Dr. Heiko STEFFENS

18. 10. 2006
prof. Dr. Ralf Michael EBELING

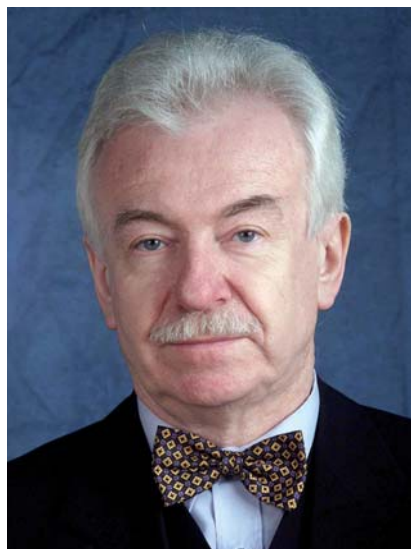
18. 01. 2007
prof. emeritus Alexandre LAMFALUSSY

19. 04. 2007
Dkfm. Rainer FRANZ

23. 10. 2007
prof. zw. Dr. hab. Stanisław LIS

19. 11. 2008
prof. Ing. Richard HINDLS, CSc.

09. 03. 2010
prof. Dr. Claude MARTIN

DR. HERBERT STEPIC NAVŠTÍVIL EKONOMICKÚ UNIVERZITU V BRATISLAVE 8. OKTÓBRA 2009, ABY TU PREDNÁŠAL A DISKUTOVAL S ODBORNÍKMI NA TÉMU VPLYV FINANČNEJ KRÍZY A RIZIKÁ PRE TRANSFORMAČNÉ PROCESY V STREDNEJ A VÝCHODNEJ EÚRÓPE.

DR. HERBERT STEPIC VISITED UNIVERSITY OF ECONOMICS IN BRATISLAVA 8TH OF OCTOBER 2011 TO LECTURED AND DISCUSSED WITH EXPERTS ON THEME "EFFECTS OF THE FINANCIAL CRISIS AND THE RISKS FOR THE TRANSFORMATION PROCESSES IN CENTRAL AND EASTERN EUROPE".

DR. HERBERT STEPIC NAVŠTÍVIL EKONOMICKÚ UNIVERZITU V BRATISLAVE 8. OKTÓBRA 2009, ABY TU PREDNÁŠAL A DISKUTOVAL S ODBORNÍKMI NA TÉMU VPLYV FINANČNEJ KRÍZY A RIZIKÁ PRE TRANSFORMAČNÉ PROCESY V STREDNEJ A VÝCHODNEJ EÚRÓPE.

DR. HERBERT STEPIC VISITED UNIVERSITY OF ECONOMICS IN BRATISLAVA 8TH OF OCTOBER 2011 TO LECTURED AND DISCUSSED WITH EXPERTS ON THEME "EFFECTS OF THE FINANCIAL CRISIS AND THE RISKS FOR THE TRANSFORMATION PROCESSES IN CENTRAL AND EASTERN EUROPE".

XXXX

VYDALA EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE VO VYDAVATEĽSTVE EKONÓM V MÁJI 2011
PRI PRÍLEŽITOSTI UDELENIA ČESTNEJ VEDECKEJ HODNOSTI
DOCTOR HONORIS CAUSA EKONOMICKEJ UNIVERZITY V BRATISLAVE
HERBERTOVI STEPICOVI, GENERÁLNEMU RIADITEĽOVI RAIFFEISEN BANK INTERNATIONAL AG